

DIALOGAS

2013 m. sausio 10 d.

ISSN 1392-1916

Nr. 2 (1021). Kaina 3,70 Lt

NEPRIKLAUSOMAS SAVAITRAŠTIS

Dvidešimt antrieji leidybos metai

Įsteigta Lietuvos pedagogų asociacijų vadovų taryba

AKTUALU

3 p.

V.Stundys: ŠMM vadovybės formavimas kelia abejonių

Stebėdamas, kaip sudaroma Švietimo ir mokslo ministerijos (ŠMM) vadovybė, Seimo Tėvynės sąjungos-Lietuvos krikščionių demokratų frakcijos seniūno pavaduotojas V.Stundys išreiškė abejonių dėl tolesnio Lietuvos švietimo politikos formavimo perspektyvų.

AKTUALU

3 p.

Knygos esmė – popierius ar turinys?

„Pasitaiko žmonių, kurie net žinodami apie el. knygų privalumus įnirtingai priešinasi naujovėms, o išgirdę, kad dabar literatūros kūrinį galima ne tik skaityti savo planšetėje, bet ir klausytis jo mobiliuoju telefonu ar muzikos grotuvu, puola į visišką neviltį: „Niekas niekada popieriaus man nepakeis!“

Tuomet kyla tik vienas klausimas: kas yra knygos esmė – popierius ar turinys?“ – aktualų klausimą kelia mokytoja Staselė Riškienė.

POŽIŪRIS

3 p.

Nebijokite su vaikais pasidalinti skausmu

„Nors jau praėjo nemažai laiko, tik dabar galiu rašyti apie Niutaune (JAV) įvykusią tragediją, kai vaikinai, įsiveržę į mokyklą, nušovė 20 vaikų ir 6 suaugusiuosius.

Dauguma rašiusiųjų šia tema kalbėjo apie ginklus JAV. Mano nuomone, ta diskusija yra apie nieką...“

Dr. Austėjos Landsbergienės patarimai, kaip kalbėtis, kaip būti su vaikais ištikus tragedijai.

7 p.

ŠMM darbo brokui – teismo verdiktas

G.Steponavičiaus veiklai švietimo srityje teismas sudavė antrą rimtą smūgį.

Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas pripažino, kad buvusio švietimo ir mokslo ministro 2012 08 31 pasirašytas įsakymas ir juo patvirtinta nauja stojimo į aukštąsias mokyklas tvarka 2014 metams prieštarauja Mokslo ir studijų įstatymui (MSĮ) bei konstituciniam teisinės valstybės principui.

Gal tai gera proga pakoreguoti MSĮ?

AKTUALU

8 p.

Trys reagavimo lygmenys

PSICHOLOGIJA

9 p.

Elenos Tervidytės nuotr.

Kęstutis NASTOPKA: „Man rodosi, kad anais laikais literatūra, bent ta, kurią aš vertinau ir kurią gyniau, buvo autentiškiausia žmogaus raiška.“

„DIALOGO“ INTERVIU – 5 p.

Ketvirtokai ir prieškalėdinis šampanas

Pristatydamas tarptautinio skaitymo gebėjimų tyrimo PIRLS 2011 rezultatus Rusijos švietimo ministras Dmitrijus Livanovas spaudos konferencijoje atidarė šampano butelį.

Tuo pat metu (2012 12 11) Lietuvoje vykusiame minėto tyrimo rezultatų pristatyme švietimo ir mokslo ministras Gintaras Steponavičius net nedalyvavo.

Kas lėmė tokį skirtingą ministrų elgesį?

Rusai kyla

Rusai gali gerti šampaną – tarptautiniame mokinių gebėjimo skaityti ir suvokti tekstą tyrime (PIRLS 2011), kuriame dalyvavo 49 šalys, Rusijos ketvirtokų rezultatai antri. Bemaž tokius pat rezultatus pademonstravo Honkongo, Suomijos ir Singapūro moksleiviai.

Rusų pedagogai džiaugiasi, kad jų mokiniai vis geriau skaito bei supranta ir informacinius, ir grožinius tekstus: lengviau sutelkia dėmesį ir randa tekstuose pateiktą

informaciją, suvokia pagrindinę mintį, daro išvadas, integruoja ir interpretuoja idėjas, drąsiau reiškia savo nuomonę.

Aukščiausią skaitymo pasiekimų lygmenį 2011 m. pademonstravo 19 proc., aukštą – 63 proc., vidutinį – 92 proc. ir minimalų – 99 proc. Rusijos ketvirtokų. Tokie rezultatai liudija, kad mokydama savo pradinukus skaityti Rusija yra viena iš pasaulio lyderių.

Pažymėtina, kad mūsų kaimynų pasiekimai gerėja nuo pat jų dalyvavimo PIRLS ty-

rimuose pradžios. Antai grožinio teksto skaitymo rezultatai 2001 m. buvo 527, 2006 m. – 563, 2011 m. – 567 balai. Labai panašiai kito ir informacinių tekstų skaitymo rezultatai.

Lietuviai ritasi žemyn

Lietuvos ketvirtokų skaitymo pasiekimai kinta priešinga nei Rusijos kryptimi. Grožinių tekstų skaitymo rezultatai 2001 m. buvo 548, 2006 m. – 543, 2011 m. – 529 balai. Panašiai prastėja ir informacinių tekstų skaitymo rezultatai.

Nukelta į 4 p. ►

LURK prezidentas – prof. P.Baršauskas

Praėjusių metų pabaigoje Lietuvos sveikatos mokslų universitete (LSMU) vykusiam Lietuvos universitetų rektorių konferencijos (LURK) posėdyje išrinkta nauja LURK vadovybė. Prezidento pareigas ėjęs LSMU rektorius prof. R.Žaliūnų pakeitė Kauno technologijos universiteto rektorius prof. P.Baršauskas. LURK nariai taip pat rinko ir viceprezidentą, juo tapo Vilniaus Gedimino technikos universiteto rektorius prof. A.Daniūnas. Generalinio LURK sekretoriaus pareigas toliau eiti liko prof. K.Kriščiūnas. Ketvirtuoju prezidiumo nariu išrinktas Lietuvos muzikos ir teatro akademijos rektorius prof. Z.Ibelhauptas.

LURK posėdyje dalyvavo švietimo ir mokslo ministras D.Pavalkis bei Prezidentės patarėja mokslo ir kultūros klausimais V.Būdienė. Su jais rektorai diskutavo dėl Vyriausybės programos aukštojo mokslo srityje.

Iš vaikų darželio išgrobstyta 316 tūkst. Lt?

Patikrinimą Kauno lopšelyje-darželyje „Šilinuksas“ atlikę savivaldybės Finansų skyriaus specialistai pasigedo kaip įtariama išvogtų šimtų tūkstančių litų. Miesto vadovas su ikiteisminį tyrimą atlikusiais Kauno vyriausiojo policijos komisariato Ekonominio nusikaltimų skyriaus pareigūnais kreipėsi į Kauno miesto apylinkės teismą. Jame iš buvusių lopšelio-darželio „Šilinuksas“ darbuotojų bus bandoma išieškoti pradangintų 316,3 tūkst. Lt. Įtariama, kad savivaldybės skiriamos lėšos ir vaikų tėvų mokami pinigai buvo grobstomi nuo 2006 iki 2010 metų. Ikitiesminio tyrimo duomenimis, darželyje nebuvo deramai kontroliuojami finansų srautai. Įstaiga per trejus metus įsiskolino 185 tūkst. Lt įmonėms, bet buhalterijos balanse šios skolos buvo nuslepiamos.

„Tai pirmas toks įžūlus atvejis, kai vaikų darželyje išgrobstyta didelė pinigų suma“, – „Kauno diena“ teigė Kauno meras A.Kupčinskas.

Spaudžia sumažinti išlaidas

Kai Alytaus švietimo įstaigos gavo šiais metais iš vietinio biudžeto numatomus skirti pinigus joms išsilaikyti, paaiškėjo, kad trūksta maždaug trečdaliao lėšų. „Vadinasi, tokia apimtimi teks susimąžinti iš vietinio biudžeto išlaikomų etatų skaičių ar komunalinių paslaugų. Kadangi įstaigų nešildomų, neapšviestų ir be vandens nelaikys, realiausias kelias – susimąžinti etatų“, – konstatuoja „Alytaus naujienos“.

Alytaus švietimo įstaigų vadovai jau lankėsi pas miesto merą J.Krasnicką ir tarėsi dėl išlaidų mažinimo planų. J.Krasnicko teigimu, švietimo įstaigoms pasiūlyta ieškoti rezervų taupyti, pavyzdžiui, panaikinant sargų etatus ir samdant apsaugos tarnybas, centralizuoti įstaigų buhalterinę apskaitą, nes dabar jose yra daugiau kaip 50 buhalterių. Pasak mero, savivaldybės veiksmai dėl iš biudžeto išlaikomų etatų naikinimo, centralizavimo ar kitokios mokyklų pertvarkos bus derinami su įstaigų vadovais. Miesto taryboje sprendimus dėl lėšų taupymo švietimo įstaigose numatoma priimti sausio pabaigoje vyksiančiame arba specialiai šiam reikalui surengtame posėdyje.

APKLAUSA

Kokie Jums buvo 2012-ieji?

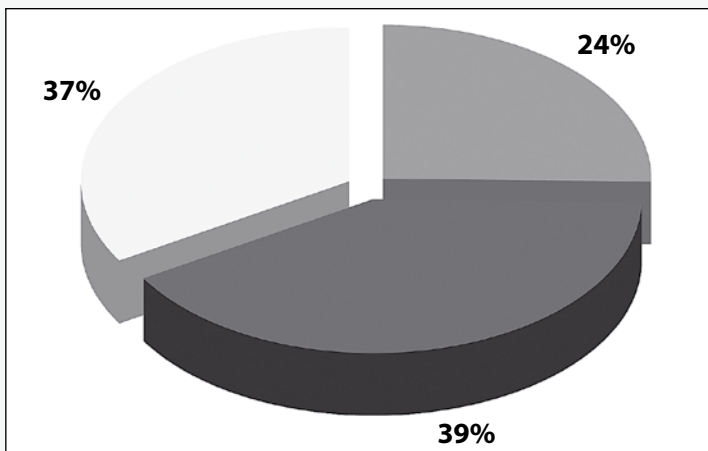
„Kokie Jums buvo 2012-ieji?“ – praėjusią savaitę klausėme internetų (www.dialogas.com). Jie atsakinėjo vangiai, bet apklausos pasirinkimai tendenciją vis tik išryškino – ji nėra džiugi.

Dauguma, net 39 proc. respondentų, atsakė, kad 2012-ieji buvo prastesni už 2011-uosius,

24 proc. – kad geresni,
37 proc. – kad tokie patys.

Balsavimo rezultatai kreipia pagalvoti apie mūsų mąstymo polinkius. Tarkim: kai teigiame, kad 2012-ieji mums buvo blogesni nei ankstesni metai, ar tai konstatuojame iš galvojimo inercijos („viskas blogėja“), ar iš tikro prisimename, kokie mums buvo 2011-ieji, kas tais metais nutiko, ir palyginame su 2012-ųjų įvykiais ir kokybe? O gal atsakydami remiamės kažkokia intuicija pajauta?

Pažaiskite su savimi – pasidairykite po atminties sandėliuką. Netikėtumai beveik garantuoti.

Ministras ir jo žmona

Ankstesnių kadencijų ministras į didesnius ar mažesnius skandalus pakliūdavo jau gerokai apšilę padus ministerijose. Dabartiniai – vos peržengę jų slenksčius.

Štai vidaus reikalų ministras D.Barakauskas apsimelavo sakydamas, kad garsaus sportininko iš darbo neatleido.

Į labai nekokį kampa „atsistojo“ ir Darbo partijos deleguotas naujasis švietimo ir mokslo ministras D.Pavalkis. Jo žmoną architektę E.Pavalkienę prokurorai prašo pripažinti kalta didelės vertės sukčiavimo byloje bei įkalinti trejiems metams. Kaltinamoji savo kaltę neigia. Ministras D.Pavalkis tiki-

na, kad jo žmona nekalta ir net sąžiningesnė už jį patį.

Juokinga, kai premjeras A.Butkevičius paraidžiui kartoja: ministras man sakė, kad jo žmona nekalta, – nesuvokdamas tokio pasakymo naivumo ir dviprasmiškumo.

Šioje situacijoje išlindo ir mūsų įstatymų spragos – Specialiųjų tyrimų tarnybos atstovai tikina, kad įstatymas jų neįpareigoja valstybės vadovams teikti informacijos apie į aukštus postus kandidatuojančių asmenų šeimos narius.

Pačiam D.Pavalkiui nei kalbantis su Vyriausybės vadovu, nei su Prezidente, aišku, ir į galvą nešovė pasakyti, kad jo žmo-

■ D.Pavalkis

na įtariama sukčiavimu. Tokia smulkmena!

Kaltę, žinoma, nustatys arba paneigs teismas. Šioje byloje galutinį nuosprendį Kauno apygardos teismas skelbs sausio 18 d.

D.Pavalkis: pinigų didinti atlyginimus nėra

Lėšų didinti mokytojų darbo užmokestį nėra, be to, Švietimo ir mokslo ministerija (ŠMM) turi rūpintis, kad jis nemažėtų, mažėjant mokinių skaičiui, – sako švietimo ir mokslo ministras D.Pavalkis.

„Kitų metų biudžetas patvirtintas, kontroliniai skaičiai fiksuoti įstatymu, tikimybės, kad atsiras kokių nors papildomų pinigų didinti mokytojams atlyginimus, tikrai nėra“, – pirmadienį (01 07) Seime žurnalistams sakė ministras, paklaustas, ar yra tikimybė, kad šiemet didėtų pedagogų, bibliotekininkų atlyginimai.

D.Pavalkis atkreipė dėmesį, kad šiuo metu ŠMM priversta ieškoti būdų užtikrinti, kad mokytojų algos nemažėtų. Pasak ministro, savivaldybės skundžiasi, kad, mažėjant mokinių skaičiui, joms tampa sunku išlaikyti mokytojus.

„Mes kalbame apie tai, kad sumažėjus bent vienam mokiniui klasėje dingsta krepšelis ir mokyklos nebėgi išlaikyti mokytojo. Savivaldybėms trūksta pinigų. Įvairius skaičius pateikia – nuo 60 iki 80 mln. litų trūkumo per metus“, – sakė D.Pavalkis. Jo teigimu, galvojama fiksuoti mokinio krepšėlį kartą per metus arba finansuoti klasės krepšėlį.

Kyšius nešė ir mokyklų vadovai

Dešimtis tūkstančių litų kyšiais paėmusi ir dėl to Kauno savivaldybės administracijos Švietimo ir kultūros įstaigų ūkio ir finansų skyriaus Ūkio poskyrio vedėjos posto netekusi N.S.Grybėnienė Kauno apylinkės teismui pirmadienį (01 07) aiškino dalį pinigų atidavusi ją neva šantažavusiam ir Specialiųjų tyrimų tarnybos (STT) beveik prieš dvejus metus sulaikytam tuometiniam Švietimo ir kultūros departamento direktoriui E.Balasevičiui.

Pasak „Kauno dienos“, pinigus N.S.Grybėnienėi nešė ne tik verslininkai, bet ir švietimo įstaigų vadovai. Kai kurie tokiu neteisėtu būdu atsidėjo už sparčiai atliktus būtinus remonto darbus, kiti taip siekė patekti į remonto laukiančių švietimo įstaigų sąrašo viršų.

Bylos duomenimis, valdininkė kyšius gaudavo dažniau nei algą, o kai kurių jų dydis prilygo žemiausios grandies tarnautojų metų atlyginimams. Mažiau nei per keturis mėnesius STT užfiksavo kone dvi dešimtis kyšių ėmimo atvejų. Kyšių dydis svyravo nuo 21 tūkst. iki 200 tūkst. litų.

E.Balasevičius teisme parodymus sutiko duoti, kai bus apklausti visi liudytojai.

Baudžiamasis kodeksas už kyšininkavimą numato maksimalią penkerių metų laisvės atėmimo bausmę, už piktnaudžiavimą – iki šešerių, papirkimą – iki ketverių.

Anykščių muzikus krečia nesutarimai

Tarpusavio nesutarimų krečiamoje Anykščių muzikos mokykloje pirmadienį (01 07) vyko mokyklos tarybos posėdis, jame bandyta ieškoti priemonių suvienyti susiskaldžiusią mokyklos bendruomenę.

Dalis Anykščių muzikos mokyklos mokytojų nebesuranda bendros kalbos su šios įstaigos direktore K.Vičiniene. Iki šiol mokykloje nebuvo darbuotojų teises ginančių profsąjungų, dabar jų yra net dvi.

Anykščių muzikos mokyklos tarybos pirmininkas, rajono tarybos narys D.Žiogelis teigia, kad laikosi nepriklausomos pozicijos, nes nesutarimai mokykloje siejami ir su Socialdemokratų partijos, kuriai ir jis pats priklauso, nariais. Tuo metu tėvai baiminasi, kad dėl nenormalios situacijos mokykloje gali nukentėti jų vaikai.

Neatskleisdamas smulkesnių posėdžio, kuris užtruko net 1,5 val., detalių, D.Žiogelis naujienų portalui *nyksciai.lt* minėjo, kad, jei mokyklai nepavyks susivienyti, problemos jau artimiausiu metu bus sprendžiamos aukštesniame lygmenyje – rajono taryboje.

Elektroninė chrestomatija XII klasei

Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas (LLTI) parengė elektroninę literatūros chrestomatiją XII klasei. Ji apima visus į XII klasės atnaujintą lietuvių kalbos ir literatūros vidurinio ugdymo programą įtrauktus lietuvių ir visuotinės literatūros kūrinius, kontekstą, straipsnius, pristatančius autorius nuo XX a. vidurio katastrofų literatūros (S.Nėries „Prie didelio kelio“) iki Nepriklausomybės laikų (M.Ivaškevičius, S.Parulskis ir kiti). Tai mokymo priemonė, skirta mokiniams dirbti tiek klasėje, tiek savarankiškai namuose. Kaip ir elektroninėje chrestomatijoje XI klasei, joje bus galima rasti epochų apžvalgas, epochas reprezentuojančių asmenybių pristatymą, autorių biografijas, kūrinius ar jų ištraukas, terminų žodyną ir Laiko juostą.

Elektroninė chrestomatija parengta TXT, PDF, EPUB formatais, kad ją būtų galima skaityti stacionariuose kompiuteriuose ir įvairiuose mobiliuosiuose įrenginiuose.

LLTI tikisi, kad elektroninė chrestomatija XI–XII klasėms bus įdomi ir naudinga mokymo priemonė ne tik Lietuvos mokiniams, bet ir užsienyje gyvenantiems lietuviams, emigrantų vaikams, kurie neturi galimybių tiesiogiai mokytis lietuvių kalbos.

Chrestomatiją galima parsisiųsti nemokamai iš Ugdymo plėtotės centro interneto svetainės, užpildžius formos laukelius.

V.Stundys: ŠMM vadovybės formavimas kelia abejonių

Stebėdamas, kaip sudaroma Švietimo ir mokslo ministerijos (ŠMM) vadovybė, Seimo Tėvynės sąjungos-Lietuvos krikščionių demokratų frakcijos seniūno pavaduotojas V.Stundys išreiškė abejonių dėl tolesnio Lietuvos švietimo politikos formavimo perspektyvų.

„Pradedant pačiu ministru D.Pavalkiu, kurio žmona teisiama didelės vertės sukčiavimo byloje, baigiant visais keturiais siūlomais viceministrais, negalima susidaryti įspūdžio, kad ministerijos vadovybė bus kompetentinga, turinti autoritetą švietimo bendruomenėje, ko reikia siekiant pelnyti šios bendruomenės ir visuomenės pasitikėjimą. Tai gi kur link suksis švietimo politikos vairs? Kokios švietimo politikos įgyvendinimo praktikos galėtume laukti?“ – klausia buvęs Seimo Švietimo, mokslo ir kultūros komiteto pirmininkas V.Stundys.

Be to, parlamentarą stebina užmojai skirti net keturis viceministrus, kai ligšiolinis ministras dirbo su dviem.

V.Stundys primena, kad tik vienas būsimasis viceministras – R.Vaitkus yra patyręs švietimo politikos formuotojo duonos, tačiau irgi ne iš pačios geriausios pusės: viešojoje erdvėje nuskambėjo jo istorija dėl Baltijos akademijos legalizavimo ir netgi galimai nusikalstamos veiklos, susijusios su Baltijos rusų instituto padalinio – Tarptautinės Baltijos akademijos (TBA) dokumentų klastojimu.

Iš Vilniaus m. savivaldybės administracijos direktoriaus pavaduotojos pareigų pasitraukusi kita būsimoji viceministrė – E.Tamošiūnaitė, anot V.Stundžio, pasižymėjo metų pabaigoje, kai viešumon iškilo abejonių dėl socialinės paramos paskyrimo Vilniuje gyvenančioms šeimoms, turinčioms nuosavus namus.

Pasak V.Stundžio, S.Kauzonienės asmenybė dėl jos darbinės biografijos buvo atmesta skiriant ją į socialinės apsaugos ir darbo ministrės postą. Viešumoje pasirodė faktų, kad S.Kauzonienė 2004–2005 metais buvo tuometinio ūkio ministro V.Uspaskicho patarėja Europos Sąjungos lėšų skirstymo klausimu. Esama įtarimų, kad ši parama skirstyta už ją nelegaliai reikalaujant sumokėti tam tikrą procentą nuo skiriamos sumos.

Vienintelė G.Krasauskienė viešumoje nepasižymėjo jokiais skandalingomis istorijomis, tačiau ir apie jos darbinį sugebėjimą informacijos esą šykštu.

„Matant tokią partiškumą grindžiamą vadovybės dëlionę, susidaro įspūdis, kad į Švietimo ir mokslo ministerijos vadovybės pozicijas tinka bet kas, todėl jau dabar yra pagrindo baimintis, kad mūsų švietimo politika ir jos įgyvendinimas gali užtikrintai tūpčioti vietoje. O mūsų švietimo sistemos ir visų jos lygmenų laukia ne tik globalios erdvės nulemti iššūkiai, Nacionalinės pažangos strategijos siekių realizavimas, bet ir nuoseklaus jos modernizavimo darbai“, – apibendrina V.Stundys.

„Dialogo“ inf.

■ R.Vaitkus

■ E.Tamošiūnaitė

■ S.Kauzonienė

■ G.Krasauskienė

Įsteigta Lietuvos pedagogų asociacijų vadovų taryba

Sausio 3 d. Vilniuje susirinkę Lietuvos pedagogų asociacijų vadovai susibūrė į tarybą.

Pedagogų asociacijos jungia žmones, kurie turi kompetencijos įvertinti dabartinę švietimo situaciją ir kuriems rūpi, kaip keičiasi, kur link eina Lietuvos švietimas. Susitikime dalyvavo Lietuvos anglų kalbos, biologijos, chemijos, geografijos, informatikos, istorijos, muzikos mokytojų, kalbų pedagogų, prancūzų kalbos mokytojų ir dėstytojų, Klasikų, Šokio mokytojų asociacijų, Lietuvos dailės ugdytojų draugijos, Lietuvių kalbos ir literatūros mokytojų sąjungos bei Lituanių sambūrio vadovai ar jų atstovai. Prie įsteigtos tarybos suskubo prisijungti ir Lietuvos matematikos, vokiečių kalbos, LR rusų kalbos (užsienio kalbos) mokytojų bei Lietuvos socialinių pedagogų asociacijos.

Nors kiekviena asociacija turi savo profesinių problemų, susitikime padaryta išvada, jog vis dėlto galutinis tikslas visų yra vienas. Buvo pasikeista nuomonėmis, kaip Lietuvos pedagogų asociacijoms geriau bendradarbiauti ir kaip koordinuoti jų veiklą. Kalbantieji akcentavo, kad būtina vienyti pedagogų asociacijas sprendžiant aktualias ugdymo problemas, dalytis informacija ir skleisti gerą patirtį. Susirinkimo dalyviai pritarė, jog asociacijoms būtina aktyviau dalyvauti svarstant švietimą ir ugdymą reglamentuojančius dokumentus.

Tikslams apibrėžti ir veiklai koordinuoti asociacijų vadovai nutarė įkurti Lietuvos pedagogų asociacijų vadovų tarybą ir numatė ateityje įkurti atskirą juridinį vienetą. Tarybos nariai yra Lietuvos pedagogų asociacijų vadovai, tačiau posėdžiuose galės dalyvauti ir kiti asociacijų nariai – vadovų įgaliotieji asmenys. Svarstytas tarybos darbo koordinatorių klausimas. Jais išrinkti Violeta Kriščiūnienė (Lietuvos istorijos mokytojų asociacija), Arnoldas Riekumas (Šokio mokytojų asociacija) ir Rytas Šalna (Lietuvos geografijos mokytojų asociacija).

Vienas iš artimiausių įsteigtos tarybos uždavinių – inicijuoti pedagogų asociacijų vadovų susitikimą su naujuoju švietimo ir mokslo ministru. Norima supažindinti ministrą su tarybos veiklos tikslais ir artimiausiais uždaviniais. Pokalbyje numatoma aptarti dabartinę švietimo padėtį, pateikti pedagogų dalykininkų požiūrį į kylančius iššūkius ir apsvarstyti tolesnes glaudaus ir dalykiško bendradarbiavimo gaires.

Kviečiame mokytojų asociacijų vadovus jungtis prie Lietuvos pedagogų asociacijų vadovų tarybos. Tik kartu galime pasiekti, kad Lietuvos švietimas taptų dar pažangesnis, o priimami svarbūs sprendimai atitiktų visų mokytojų interesus.

Su mumis susisiekti galima el. paštu lipavta@googlegroups.com.

Lietuvos pedagogų asociacijų vadovų tarybos inf.

POŽIŪRIS

Knygos esmė – popierius ar turinys?

Staselė RIŠKIENĖ,

Šiaulių r. Kuršėnų Pavenčių mokykla

Įpročiai apriboja

Ir vėl grįžtu prie el. knygų temos. Kodėl? Todėl, kad vis susiduriu su žmonėmis, kurie yra kategoriškai nusiteikę prieš el. knygas. Dažnai tokį nusiteikimą skatina neišmanymas, tuomet pakeisti nuomonę nėra taip sunku. Susipažinę su el. knygų galimybėmis, jie lengvai keičia savo įsitikinimus ir su džiaugsmu priima naujovę. Tačiau pasitaiko žmonių, kurie net žinodami apie el. knygų privalumus įnirtingai priešinas naujovėms, o išgirde, kad dabar literatūros kūrinių galima ne tik skaityti savo planšetėje, bet ir klausytis jo mobiliu telefonu ar muzikos grotuvu, puola į visišką neviltingumą: „Niekas niekada popieriaus man nepakeis!“ Tuomet kyla tik vienas klausimas: kas yra knygos esmė – popierius ar turinys?

Nuostabios galimybės – leiskime pasirinkti

Jeigu pamokos tikslas yra supažindinti mokinį su literatūros kūriniu, tai kūrinių forma turėtų būti mažiausiai aktuali. Idealiausiu atveju mokytojas išdalins mokiniams po knygą ar kūrinių kopiją ir jie kartu ją nagrinės. Tačiau kuri mokyklos biblioteka gali pasigirti turinti 30 ar bent jau 15 vieno kūrinių kopijų?! Tuo tarpu skaitmeninėje bibliotekoje (<http://>

biblioteka.mkp.emokykla.lt/) norimą literatūros kūrinių galite rasti net neišeidami iš savo klasės ir parsisiųsti jį spustelėję vos kelis mygtukus.

Skeptikai paprieštaraus, kad tam gaištamas pamokos laikas ir reikalingas greitas bei patikimas interneto ryšys. Tačiau juk galima mokiniams skirti užduotį namie susirasti visus reikiamus kūrinius, parsisiųsti į planšetę ir prirėkus pamokoje kūrinių atsiversti. Savo planšetėje mokiniai gali turėti net kelias dešimtis kūrinių ir kasdien nešiotis visą reikiamą

mų kūrinių biblioteką ištisus mokslo metus, kol kūrinių prireiks pamokoje.

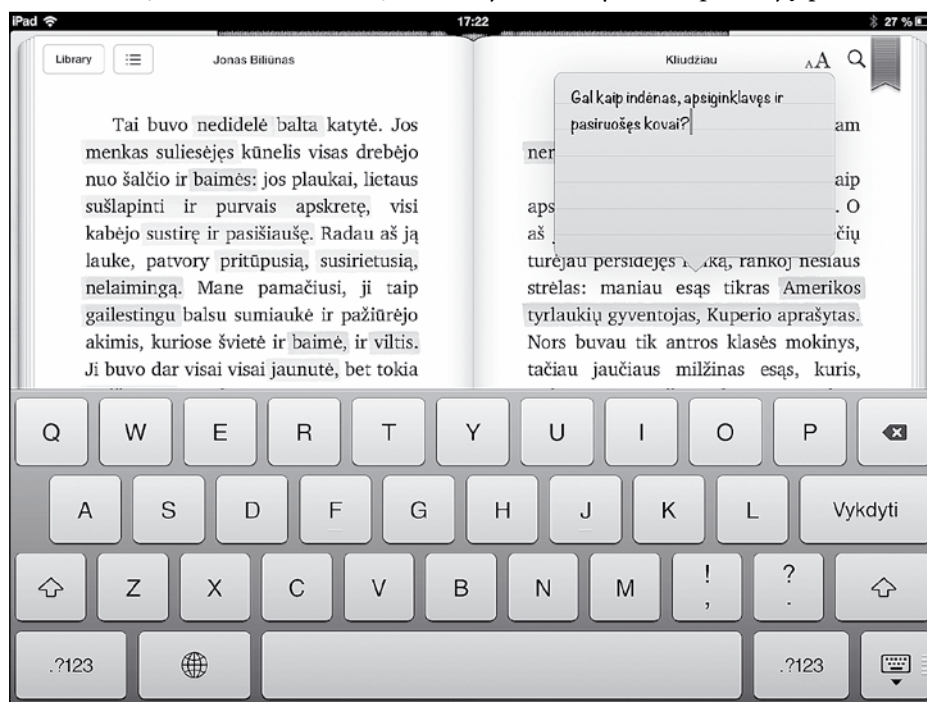
Mokytojai skundžiasi, kad jaunimas šiais laikais knygų iš viso nenori skaityti. Suteikime mokiniams galimybę pasirinkti, kokių būdu jie susipažins su knygos turiniu: susiras bibliotekoje, skaitys skaitmeninę versiją kompiuteryje ar planšetėje, o gal klausysis garso įrašo. Taip turėsime dvigubą naudą: ne tik gilinsime mokinių literatūros žinias, bet ir lavinsime mokėjimo mokytis kompetenciją perduodami

atsakomybę į mokinio rankas. Jeigu bent vienas mokinys pasirinks skaitmeninę kūrinių versiją, užuot visai neskaitęs kūrinių, tai jau bus apčiuopiama nauda!

Kartu kurkime naują kultūrą!

Visame pasaulyje knygų skaitymo kultūra keičiasi, ne išimtis ir Lietuva. Leidyklos keičia savo tradicijas mažindamos spausdintų leidinių tiražus ir skaitmenindamos vis didesnę dalį savo leidinių. Jokių būdu nenorime ir nelinkime, kad spausdinta knyga išnyktų ar liktų tik muziejuose, bet kurti naujas knygų skaitymo tradicijas ir kultūrą tikrai galime. Mobilieji įrenginiai yra daugumos mokinių kasdienybė, tačiau retas kuris naudojasi jais mokymosi tikslais. Supažindinkime juos su internetiniais šaltiniais, iš kurių galime parsisiųsti literatūros kūrinių, atskleiskime el. knygų privalumus, užkrėskime juos noru mokytis patogiai ir patraukliai – kartu kurkime naują kultūrą!

Neneigiu, kad pagarba tradicijoms yra labai svarbi, kad žmonės turi skirtingus pomėgius ir kad laikyti popierinę knygą rankoje yra daug maloniau. Tačiau jeigu bent vienam mokiniui skaityti el. knygą yra patogiau ir smagiau, tikrai neturėtume tam priešintis ar niekinti jo pasirinkimą. Leiskime rinktis ir mokytis jiems priimtiniu būdu – juk daug svarbiau yra ne tai, kaip jie mokysis, o ko išmoks!

Ketvirtokai ir prieškalėdinis šampanas

► Atkelta iš 1 p.

Aukščiausią skaitymo pasiekimų lygmenį 2011 m. pademonstravo tik 6 proc., aukštą – 39 proc., vidutinį – 80 proc. ir minimalų – 97 proc. mūsų šalies ketvirtokų. Pažymėtina, kad visi šie rodikliai prieš dešimtmetį buvo geresni.

Nors rezultatų vidurkių skalėje mūsų moksleivių pasiekimai vis dar neatrodo prastai, turime pripažinti, kad savo ketvirtokus „numokėme“ taip, kad tarptautinio vidurkio nesiekia ne tik aukščiausią, bet jau ir aukštą skaitymo lygmenį pasiekusiųjų dalis.

Turime konstatuoti, jog priklausome ketvirtokui Europos šalių, kuriose nuosmukis skaitymo srityje vyko per visą paskutinį dešimtmetį. Šioje „rungtyje“ esame tarp lyderių – regresu nuo 2001 iki 2011 metų Lietuvą teaplenkė Bulgarija ir Švedija. Tad galima teigti, kad pagal rezultatų prastėjimą užimame trečią vietą tarp visų PIRLS tyrime nuo 2001 m. dalyvaujančių šalių.

Taigi ir priežastis, kodėl paskutines dienas švietimo ir mokslo ministro pareigas ėjęs G.Steponavičius PIRLS tyrimo rezultatų pristatyme nedalyvavo, tampa kaip ir savaime suprantama.

Rusai garbina egzaminus ir dėkoja tėvams

Kodėl taip gerai skaito Rusijos ketvirtokai? Viktoro Bolotovo, Rusijos švietimo akademijos viceprezidento, nuomone, svarbiausią vaidmenį suvaidino valstybinių brandos egzaminų įvedimas – mokyklos pagaliau ėmė orientuotis į rezultatus. „Valstybiniai egzaminai paskatino vaikus mokytis sąžiningai, – spaudos konferencijoje, kurioje buvo pristatomi PIRLS 2011 rezultatai, kalbėjo V.Bolotovs. – Yra duomenų, kad visose pasaulio šalyse vieningų nacionalinių egzaminų įvedimas pagerina švietimo kokybę.“ Tuo, kad valstybiniai egzaminai verčia rimčiau mokytis motyvacijos stokojančius vaikus, žurnalistus tikino ir ministras D.Livanovas.

PIRLS 2011 tyrimus Rusijoje koordinavusios Galinos Kovaliovos nuomone, už gerus ketvirtokų skaitymo rezultatus reikia dėkoti ir jų šeimoms. Pasak G.Kovaliovos, Rusijos mokinių tėvai yra unikalūs: skaito vaikams knygas, seka pasakas, daug su jais bendrauja, – visa tai esą daro didžiausią įtaką tolesnio vaikų mokymosi rezultatams. „Statistiniai duomenys rodo, kad pasiekimai vaikų iš daug ir mažai edukacinių namų išteklių turinčių šeimų skiriasi beveik 90 balų! Žinoma, visų šeimų ekonominės padėties ir kultūros lygio mes nepažeisime, tačiau mokykla turi sukurti šiuos skirtumus kompensuojančias sąlygas vaikams, kurie ne dėl savo kaltės sudaro švietimo „uodegą“, – teigė G.Kovaliova.

Lietuviai teisinasi ir pučia miglą

Kodėl taip prastėja Lietuvos ketvirtokų skaitymo įgūdžiai? Kokių priemonių žadama imtis šiam nuosmukiui sustabdyti?

Į PIRLS 2011 rezultatų pristatymą Lietuvos švietimo ir mokslo ministerijoje (ŠMM) susirinkusieji atsakymų, deja,

neišgirdo. Tačiau pasiteisinimus primenančių paaiškinimų gavo ne vieną.

Paklaustas, kaip vertina Rusijos ketvirtokų rezultatus, turint omenyje, kad prieš porą dešimtmečių turėjome bendrą švietimo sistemą, tuometinis viceministras Vaidas Bacys aiškino, jog Rusijoje kitokia mokytojų darbo apmokėjimo ir skatinimo sistema, mokytojų darbas orientuotas į rezultatus. V.Bacio teigimu, Lietuvos mokinių tėvai taip pat aktyviau turėtų prisidėti prie vaiko ugdymo mokykloje, atidžiau sekti, kaip ir ko jie mokomi, bei geriau bendradarbiauti su mokytojais.

Į klausimą, ko reikia Lietuvai, kad situacija švietimo srityje gerėtų ir tai atsispindėtų tarptautiniuose tyrimuose, viceministras pateikė visoms problemoms spręsti tinkantį atsakymą: „Lietuvai reikia ne kopijuoti kitų šalių švietimo sistemas, bet savarankiškai priimti sprendimus. Būtina analizuoti savo kontekstą ir priimti tuos sprendimus, kurie turės didžiausią poveikį.“

Paaiškinti, kodėl ŠMM tokių rekomendacijų vis neįgyvendina, viceministras reikalo nematė.

Ko mes negalim?

Skaitymo tyrimuose pirmaujančių Azijos šalių patirties, ŠMM specialistų nuomone, Lietuva perimti negali. „Vaikų tėvus ir mokytojus ištiktų lengvas šokas“, – sakė ŠMM Strateginių programų biuro vedėja pavaduotoja, Tarptautinės švietimo vertinimo asociacijos generalinės asamblėjos narė Rita Dukynaitė. Pasak jos, vokiečių mokslininkų atlikti tyrimai patvirtino, kad Azijos šalyse naudojamas mokymo modelis negali būti perkeltas į Europą – mokymosi krūviai, kuriuos patiria Azijos regiono vaikai, europiečiams būtų sunkiai pakeičiami, nes azijiečių vaikai mokymuisi skiria gerokai daugiau laiko.

V.Bacio nuomone, daug lemia ir požiūrių skirtumai: „Mes esame linkę priim-

ti žmogų tokį, koks jis yra, o Azijoje egzistuoja posakis „nėra negabių, yra tik per mažai dirbantys“.

Gaila, bet apie tai, kad tyrimuose pirmauja ne tik Azijos šalys, bet ir Suomija, apie tai, kad pradinukų mokymui mokyklose Lietuva skiria bene mažiausiai laiko Europoje ir kad ši aplinkybė gali turėti įtakos mūsų ketvirtokų pasiekimams, ministerijos specialistai savo nuomonės nepareiškė.

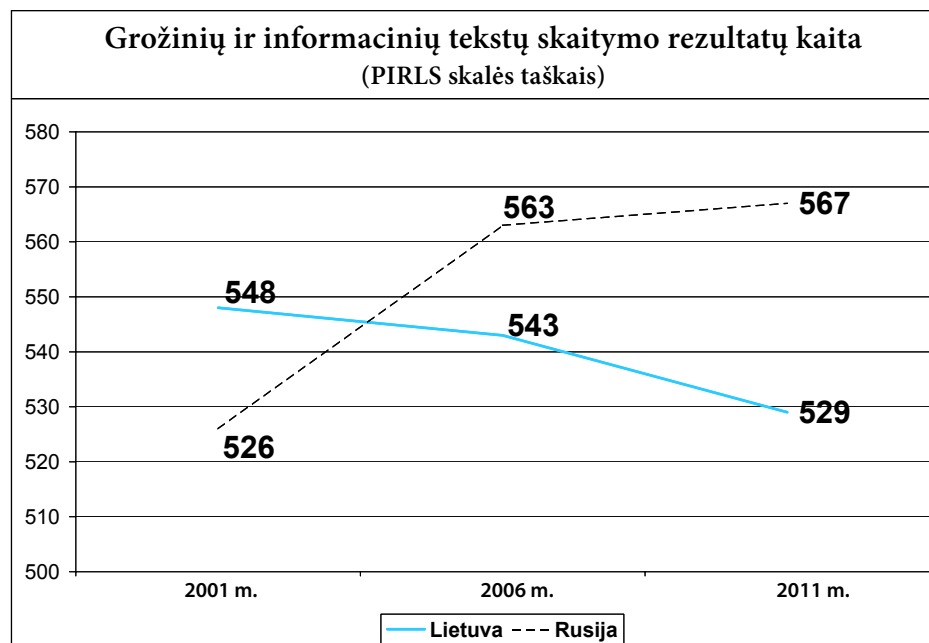
Toli ieškoti nereikia

Vis dėlto priemonės, kurios stabdytų Lietuvos moksleivių gebėjimo skaityti nuosmukį, turi būti atrastos. Jų reikia mokytojams, mokinių tėvams ir visai šalies visuomenei. Ir bendro pobūdžio šūktai, esą mokinių skaitymo gebėjimų tobulinimas – lietuvių kalbos mokytojų ir visų kitų pedagogų užduotis, kurią atlikti turi padėti mokinių tėvai, niekam nepadės. Priemonės turi būti aiškos ir efektyvios, o jų įgyvendinimo planas – konkretus.

Jei tokių planų parengti ŠMM nesugeba, o šalies edukologų armija nieko patarti negali, gerosios patirties paieškoti verta pačioje Lietuvos mokyklose. Juo labiau kad kai kurios iš jų neslepia, jog tokios patirties nestokoja. Pavyzdžiui, privati Vilniaus krikščionių mokykla džiaugiasi, kad bandomuosiuose PIRLS 2011 tyrimuose parodė puikių rezultatų. O Kauno „Varpelio“ ir „Paparčio“ pradinės mokyklos nurodo, kad PIRLS 2011 pagrindinio tyrimo metu jų ketvirtokų pasiekimai buvo daug geresni už Lietuvos vidurkį.

Gal ir mokykloms, kurių ketvirtokai skaito du kartus prasciau nei vidutiniškai jų bendraamžiai šalyje, nėra jokio reikalo dairytis po Azijos platybes – užtektų užsukti į Vilnių ar Kauną?

Vytautas STRAZDAS,
„Dialogo“ apžvalgininkas

Kęstutis Nastopka:

literatūra – autentiškiausia žmogaus raiška

Nacionalinės premijos laureatą (2012 m.), semiotiką, profesorių **Kęstutį NASTOPKĄ** kalbina Elena TERVIDYTĖ.

Mano padėtis kebli – noriu išvengti kalbos apie tai, kas Jums yra svarbiausia ir įdomiausia, – apie semiotiką.

Kad būtų lengviau mūsų šnektai išsiūbuoti, pradėkime nuo praeities. Ar prisimenate, kaip Komunistų partijos Centro komitetas Jus „tarkavo“ už straipsnį apie Salomėją Nėrį „Tarybinės mokyklos“ žurnale?

Prisimenu. Reikalas buvo gana paprastas. Viena mano studentė, regis, Nijolė Lukšytė, parašė kursinį ar diplominį darbą apie erdvę Salomėjos Nėries poezijoje. Ir aš sugalvojau, kad mes kartu galim parašyti ir straipsnelį. Na ir parašėm. Visa bėda, kad mes pacitavom Tomo Venclovos mintis apie erdvę Donelaičio kūryboje, o Tomas tuo metu jau buvo išvažiavęs. Iš čia kilo tam tikras skandalas. T.Venclova – negeras, jo knygų niekur nebėra, o „Tarybinės mokyklos“ straipsnyje jis minimas.

Tada, atsimenu, atbėgo pas mane skyriaus redaktorė Nijolė Vyšniauskienė išsigandusi. Prašė patvirtinti, kad čia aš viską parašiau, kad ne ji T.Venclovą įrašė. Patvirtinau, viską sutarėm. Taigi labai gilių nuoskaudų dėl to „tarkavimo“ neliko. Galbūt redakcijai daugiau kliuvo.

Taip, redakcijos žmonėms nervus gerokai patasė.

Ar esate tarybiniais laikais patyręs „kietų“ susidūrimų su oficialia nuomone?

Yra buvę visokių situacijų. Aš visada buvau priskiriamas prie apolitinių kritikų.

Ar priklausėte Komunistų partijai?

Komunistų partijai, ačiū Dievui, nepriklausiau. Komjaunimui – taip.

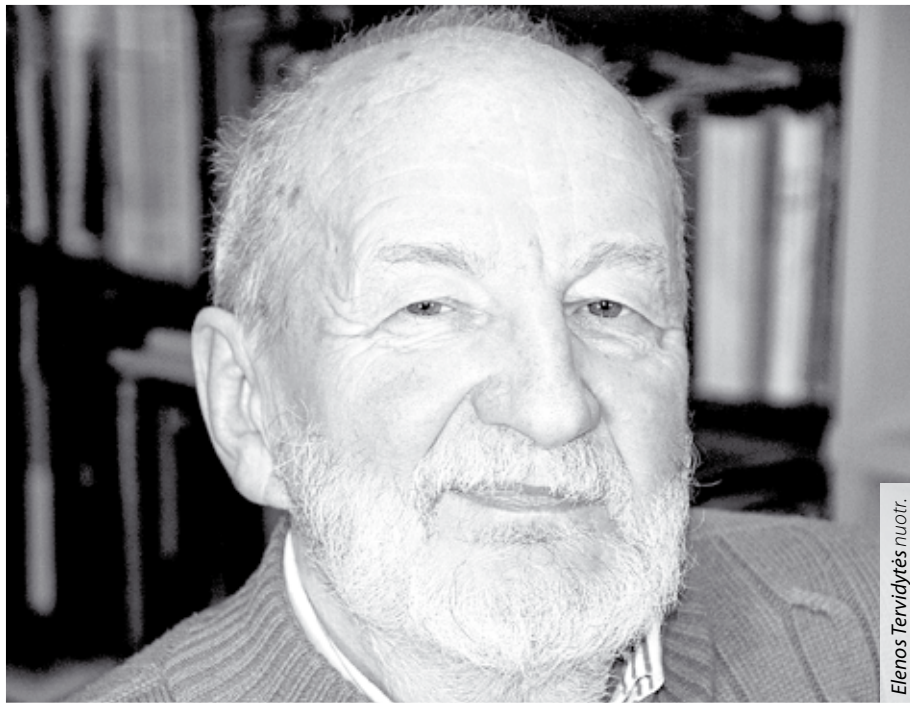
Kaip nepartinį priėmė į Rašytojų sąjungą?

Rašytojų sąjungoje to partiškumo cenzo nebuvo, sudėtingiau buvo tapti Pedagoginio instituto dėstytoju. Pakvietė rektorius Uogintas ir klausia: „Koks jūsų požiūris į partiškumą?“ Iš karto pasakiau, kad atėjimo į katedrą su savo partiškumu nenoriu sieti. „Jeigu jūs mane priimat, tai be jokių sąlygų“, – suformulavau rektoriui labai aiškiai. Jis ir vėliau vis klausdavo: „Kaip su partija – kada stosi?“ Bet man pavyko neįstoti.

Tarybiniais laikais ir literatūros kritika, ir pati literatūra buvo labai stipriai susietos su ideologija.

Taip, priežiūra buvo kelialypė. Buvo tikinama, kad literatūra turi būti idėjiška, neatitrūkusi nuo gyvenimo. Tas atitrūkimas nuo gyvenimo buvo suprantamas kaip atitrūkimas nuo tokio gyvenimo, kokį norėtų matyti ideologai.

Kai baigiau universitetą, irgi buvau „geruoliškai“ nusiteikęs už literatūros ryšį su gyvenimu. Tada buvau taip nusivylęs ir meilėm, ir kitkuo, kad net galvojau važiuoti į plėšinius padirbėti – gyvenimą pažinti. Vėliau trupučiuką praprusau ir pradėjau ieškoti literatūroje daugiau literatūrinių ir

Elenos Tervidytės nuotr.

estetinių vertybių. Pirmos recenzijos apie Juditą Vaičiūnaitę ir buvo tokios krypties. Ir apie Joną Juškaitį, ir Tomą Venclovą, ir apie Sigitą Gedą rašiau. Ir kadangi juos puldavo – tekdavo ir man.

Kai nebeliko tų ideologinių užtvarų, ar neaplinkė kartėlis, kad tiek metų žiūrėte į literatūrą selekcininko žvilgsniu?

Gal ne visai toks įspūdis buvo, kadangi tam tikruose leidžiamuose rėmuose esminius dalykus maždaug pasakydavau.

Aišku, reikėjo „pristatyti“ visokių perkūnsargių, bet dauguma skaitytojų tada suprato, kad tai tik perkūnsargiai.

Aš patenkintas tuo, ką sugebėjau anais laikais pasakyti.

Jau naujaisiais pasikeitė mano veiklos ratas – nukrypau į semiotiką, į literatūros mokslą ir po truputį pasitraukiau iš aktyvaus recenzavimo. Ir į jokių ginčus nebesiveliu. Karts nuo karto parašau kokią knygą, paanalizuoju kūrybą tų, kurie man patinka – Juozas Aputis, Birutė Jonuškaitė, Sigitas Parulskis.

Nors šiaip, mano interesų ratas yra mano karta. Ji baigiasi Sigitu Geda.

Dabar literatūros vis mažiau kam prireikia.

Sakykite, kodėl Jums asmeniškai buvo taip svarbus ir reikalingas literatūros kuriamas pasaulis? Kas jis žmogui: proto mankšta, intelekto lavinimas, emociniai išgyvenimai ar kažkas daugiau?

Man rodosi, kad anais laikais literatūra, bent ta, kurią aš vertinau ir kurią gyčiau, buvo autentiškiausia žmogaus raiška. Man atrodo, kad tik literatūra paliudijo tikrąjį to laiko gyvenimą. Galbūt joje nebuvo gyvenimo realijų (pavyzdžiui, Aputis traktorių pamini tik vienoje vietoje), bet visas gyvenimo emocinis, pagaliau ir egzistencinis sluoksnis yra paliudytas. Manau, tą laiką iš Aputio ar Vilimaitės, Granausko prozos galima autentiškiausiai suvokti. Taip pat ir poezijoje.

Poezija lyg į realijas nelabai kabinasi, ji faktiškai ir negalėjo tada kabintis: būtų kabinusis – niekas nespausdintų. Bet ji per jausmus, per sampratą, per laikyseną, per etiką irgi autentiškai liudija. Man dėl to poezija buvo vertinga, tokia išliko ir dabar.

Kodėl pasirinkote literatūrą?

Literatūrą pasirinkau, nes norėjau būti poetu. Mokykloje rašiau eilėraščius, galvojau: atvažiuosiu į universitetą, išmoksiu kaip reikiant rašyti ir būsiu poetu. Kai pradėjau daugiau skaityti, supra-

tau, kad mano poetinės jėgos per silpnos. Nusivyliau savimi ir tada ėmiau aiškintis, kaip yra parašyta. Judita Vaičiūnaitė buvo ta poetė, kurią atrasdamas atradau ir save kaip kritiką. Bent mano galvoj tokiai įspūdis liko.

O kuo Vaičiūnaitės poezija Jus „paėmė“?

Savo kažkokiu ypatingumu. Jo negali atstoti joks kitas kalbėjimas. Nedideliame eilėraščio plote turiningas keliasluoksnis pasaulis. Vėliau Geda. Jo kelią sekiau nuo pirmos knygutės. Tada skaitytojai jį užsi puolė, kodėl žuvis žalias. Rašiau straipsnelį apie žalias žuvis, gyvenimišką logiką ir poetinę kalbą.

Nemažai ano meto kūrėjų smarkiai gėrė, kai kurie ir nusigėrė, kai kurie net nusižudė. Ar dėl kūrybinės nelaisvės taip nutikdavo?

Čia plati tema, reikėtų rimtesnių studijų ir pasirengimo tokiems klausimams. Ko gero, tas alkoholizmas, nusigėrimas ir savižudybės, kaip Antano Masionio, Broniaus Radzevičiaus, susiję su kūryba. Tačiau nebūtina visas savižudybes ideologizuoti. Sakė, kad Masionis šokdamas pro langą šaukė: „Tegyvuoją Lietuvai!“ Galimas dalykas. Tačiau tokie dalykai kaip savižudybė yra susiję su daug įvairių veiksnių. Kaip ir alkoholizmas. Gėrė ir Verlaine'as, ir Jeseninas, ir Mieželaitis, nors pastarasis turbūt nebuvo gyvenimu nusivylęs. Poeto Algirdo Verbos gėrimas turėjo tragišką atspalvį, o, sakysime, Jono Strielkūno – melancholišką.

Visų „pijokų“ užmauti ant vieno kurpalio neišeina – galima gerti ir iš linksnumo, ir iš liūdnumo.

Vėl pakeistos mokyklinės programos, nebelieka interpretacijos... Kaip Jums atrodo, ar mokiniai yra pajėgūs interpretuoti, analizuoti kūrinius?

Atsakymas būtų dvigubas. Pirmiausia aš pasitikiu mokinių gebėjimais. Iš savo vaikų ir anūkų matau. Antra, mokyti skaityti – vienas iš literatūros pamokų tikslų. Johanas Wolfgangas Goethe sakė, kad jis visą gyvenimą nieko kito nedarė – tik mokėsi skaityti.

Nukelta į 8 p. ▷

Mano tėtis vairuoja

Agnė NASTOPKAITĖ-MARTIKONIENĖ

Sėdžiu darbe (Europos Sąjungos (ES) Personalo atrankos tarnyba – red. pastaba) prieš kompą su vakarykščiais makaronais (pietūs) ir stebiu Nobelio taikos premijos įteikinėjimą Europos Sąjungai. Jaučiuosi kaip

niekad arti rimto apdovanojimo, beveik gavėja. Išlenda *gmail chat'o* langelis: „sveikinu su tėvelio premija“, – sako KaiKas. Prasideda, galvoju, ironijos salvės: Barozo, atseit, man tėvelis. Bet patikrinu *Delfi* – akurat! Pradedu jaustis kaip niekad arti DVIEJŲ rimtų apdovanojimų. Einu į tinklus pasigirti: „mano tėtis vairuoja!“

Idant vairuotojo teisių niekada nelaikiusio mano tėčio neįstiktų kognityvinis disonansas, turiu paaiškinti, kad šitas „vairuoja“ yra išverstas „rules“, lietuviškoj transkripcijoj „rūlz“, *www.saitynas.lt* netgi paaiškina: *rūlz* = geras, nuostabus, puikus, šaunus, originalus, įdomus, linksmas ir pan. Definicija tiesiog nuo mano tėčio lipdyta.

Tinklai sureagavo sveikinimais, nelabai supratau, kodėl sveikinimai skirti (ir) man, kažkas paaiškino: tėtis taigi tavo. Mano. Todėl tinkluose mano reputacija sutvirtėjo. „Nastopka – jūsų tėtis??? Wow“, – sakė Gabija Abija. Net pats Rokiškis Rabinovičius ištarė: „O.“

Smagu ir natūralu yra didžiulis tėčiu. Smagu ir natūralu iš tėčio mokytis. Įžengusi į amžių, kai byra dantys ir silpsta akys, ir jau ne visi mano vaikai gyvena mano namuose, – ar dar galiu ko iš tėčio išmokyti? Nagi esmės: ramiai ir su džiaugsmu daryti tai, kas tau įdomu, nesiblaškant bandymuose patikti ir įtikti. Būti tvirtam savo pasirinkime – net jei tai (atrodo) paukščių kalba. Žiūrėk, visai neprastas čirentojų būrys ilgainiui susispiečia. Žaisdami prisikasa iki netikėtų reikšmių. Perkelia žaidimą į taikomąsias sritis. Čia tau ir plėtojimas, ir pripažinimas. Nacionalinė emeritūra įsūnytam profesoriui – tai ir dukra, ir pusė karalystės. Ir neigiamas herojus, pamautas ant pilies kuoro.

Vairuok, tėti, sėkmingai toliau.

KLAUSIATE? ATSAKOME!

Kaip pasipriešinti administracijos savivalei?

Bibliotekininko pareigybinuose nuostatuose įrašyta, kad vadovėlius jis turi išduoti dalykų mokytojams.

Kuo remdamasis mokyklos bibliotekininkas gali nesutikti su administracijos nurodymu pradėti dalinti vadovėlius individualiai kiekvienam mokiniui, kurių mokykloje yra per 700?

Vadovaujantis Darbo kodekso (DK) 119 str., darbdavys neturi teisės reikalauti, išskyrus DK nustatytus atvejus, kad darbuotojas atliktų darbą, nesulygtą darbo sutartimi. Dėl papildomo darbo ar pareigų turi būti sutarta ir tai turi būti aptarta darbo sutartyje.

Remtis šia DK nuostata ypač paranku, kai pareigybinuose nuostatuose yra apibrėžtos darbuotojo funkcijos ir pareigos, o darbdavys jas traktuoja labai plačiai ir nepagrįstai plečia.

Ką daryti su tautinę nesantaiką kurstančiais komentarais?

Esu Lietuvos rusas ir dirbu rusakalbėje mokykloje. Internetu aptinku nemažai tautinę nesantaiką, mano nuomone, kurstančių komentarų. Kur reikėtų dėl jų kreiptis ir kas tai turėtų daryti: komentarą aptikęs asmuo ar interneto svetainės administratorius? Kokias bausmes už tautinės nesantaikos kurstymą numato įstatymas?

Vadovaujantis Baudžiamojo kodekso (BK) 170 str., tas, kas turėdamas tikslą platinti gamino, įsigijo, siuntė, gabeno, laikė dalykus, kuriuose tyčiojamasi, niekinama, skatinama neapykanta ar kurstoma diskriminuoti žmonių grupę ar jai priklausančią asmenį dėl lyties, seksualinės orientacijos, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų arba kurstoma smurtauti, fiziškai susidoroti su tokia žmonių grupe ar jai priklausančiu asmeniu, arba juos platino, baudžiamas bauda arba laisvės apribojimu, arba areštu, arba laisvės atėmimu iki vienerių metų. Tas, kas viešai tyčiojosi, niekino, skatino neapykantą ar kurstė diskriminuoti žmonių grupę ar jai priklausančią asmenį dėl lyties, seksualinės orientacijos, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, baudžiamas bauda arba laisvės apribojimu, arba areštu, arba laisvės atėmimu iki dvejų metų. Tas, kas viešai kurstė smurtauti, fiziškai susidoroti su žmonių grupe ar jai priklausančiu asmeniu dėl lyties, seksualinės orientacijos, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų arba finansavo ar kitaip materialiai rėmė tokią veiklą, baudžiamas bauda arba laisvės apribojimu, arba areštu, arba laisvės atėmimu iki trejų metų. Už šiam straipsnyje numatytas veikas atsako ir juridinis asmuo.

Dėl internete paskelbtų tautinę nesantaiką kurstančių komentarų, kuriuose raginama smurtauti prieš kitataučius, tiek komentarą aptikęs asmuo, tiek interneto svetainės administratorius gali kreiptis į ikiteisminio tyrimo įstaigą – policijos komisariatą pagal teritorinę priklausomumą.

Kokia papildomų atostogų suteikimo tvarka?

Į darbą gimnazijos bibliotekoje prieš 5 metus buvau perkelta iš pagrindinės mokyklos direktorių susitarimu. Bendras darbo abiejose mokyklose stažas – per 10 metų. Tačiau gimnazijos direktorius atsisako suteikti man papildomas atostogas už ilgalaikį nepertraukiamąjį stažą. Ar teisus mano darbdavys?

Vadovaujantis Darbo kodekso (DK) 168 str. 2 dalimi, kasmetinių papildomų atostogų trukmę, suteikimo sąlygas ir tvarką nustato Vyriausybė.

Vyriausybės nutarime Nr. 497 (2003 04 22) nurodyta, kad trijų kalendorinių dienų kasmetinės papildomos atostogos už ilgalaikį nepertraukiamąjį darbą darbovietėje suteikiamos darbuotojams, turintiems didesnę kaip 10 metų nepertraukiamąjį darbo stažą toje darbovietėje. Už kiekvieną paskesnių 5 metų darbo stažą toje darbovietėje – dar po vieną kalendorinę dieną. Minėtos atostogos pridedamos prie kasmetinių minimaliųjų atostogų ir gali būti šalių (darbuotojo ir darbdavio) susitarimu suteikiamos kartu arba atskirai. Šalims nesutarus šios atostogos suteikiamos kartu.

Vyriausybės nutarime nurodyta, kad į ilgalaikį nepertraukiamąjį darbą toje darbovietėje stažą, už kurį suteikiamos kasmetinės papildomos atostogos, įskaitomas faktiškai dirbtas laikas toje darbovietėje ir kiti laikotarpiai, nurodyti DK 170 str. 1 dalyje. Vyriausybės nutarime taip pat nurodyta, kad į šį stažą neįeina laikas, dirbtas įmonėje, įstaigoje, organizacijoje, iš kurios į kitą darbovietę darbuotojas perkeltas darbdavių susitarimu ar kitais pagrindais, nenutraukiančiais darbo stažo.

Taigi Jūsų darbdavys, atsisakydamas suteikti Jums papildomas atostogas už ilgalaikį nepertraukiamąjį stažą, yra teisus.

Parengė Vytautas STRAZDAS

SVETUR

KROATIJA: Bažnyčia prieš seksualinį švietimą mokyklose

Katalikų bažnyčia Kroatijoje protestuoja prieš socialdemokratų vyriausybės planus siūlyti seksualinio švietimo pamokas mokyklose. Aukšti Bažnyčios atstovai teigia, kad nauji mokymo planai „apie nepilnamečių seksą, masturbaciją, pornografiją, apsisaugojimo priemones ir abortą“ sugadins jaunimą.

Valstybės ir Bažnyčios ginčas dėl naujų seksualinio švietimo pamokų Kroatijoje nesiliauja jau kuris laikas. Per Kalėdas vyskupų iniciatyva prekybos centruose ir prie kioskų buvo dalijamos protesto skrajutės.

Pasak Kroatijos laikraščių, vyriausybė, nepaisydama aršios kardinolo Josipo Bozaničo kritikos, neketina atsisakyti savo planų dėl seksualinio švietimo mokyklose. „Bažnyčiai nėra ko ieškoti mokyklose“, – sakė švietimo ministras Zelkas Jovanovičius.

■ **Užrašas ant nuotraukos: „Kad patektume į mokyklą, skrendame kaip angelai!“**

ISPANIJA: mokinių motinos pozavo erotiniam kalendoriui

Ispanijoje išleistas neįprastas erotinis kalendorius. Jam pozavo Valensijos provincijoje gyvenančios mokinių motinos, nusprendusios surinkti pinigų savo vaikų pavėžėjimui į mokyklas. Tokią priemonę motinos pasirinko ir norėdamos atkreipti visuomenės dėmesį į tai, kad taupydamas lėšas vietos valdžia vaikų į mokyklas nebeveža.

Mokyklinių autobusų atsisakymas – viena iš priemonių, kurių ėmėsi vietos valdžia siekdama įveikti biudžeto deficitą. Išlaidų mažinimo priemonės vis labiau atsispindi kasdieniame ispanų gyvenime.

KOLUMBIJA: amerikiečių vaikams – neperšaujami drabužiai

Praėjus trimis savaitėms po žudynių Jungtinių Amerikos Valstijų (JAV) Konektikuto pradinėje mokykloje, viena Kolumbijos įmonė pradėjo eksportuoti neperšaujamus drabužius, skirtus amerikiečių vaikams.

Savo fabrike Bogotoje kolumbiečių verslininkas Miguelis Caballero gamina neperšaujamus liemenes, sujungtas su neperšaujamomis kuprinėmis. Kad įrodytų, jog liemenės gali atlaikyti kulkų krušą, savo gaminius jis išbandė su kulkosvaidžiais ir pistoletais.

M.Caballero teigia, kad po gruodžio 14-osios, kai Sandi Huko pradinėje mokykloje Niutaune buvo nušauta 20 vaikų ir 6 mokyklos darbuotojai, jo įmonė užplūdo tokio pobūdžio gaminiais susidomėję klientai.

„Pradėjome gauti elektroninius laiškus, kuriuose klientai teiravosi dėl apsauginių drabužių. Jie teigė bijantys leisti savo vaikus į mokyklą“, – pasakojo M.Caballero.

Pasak verslininko, nepaisant to, kad jo tėvynę jau 50 metų krevini vidaus konfliktai ir jo įmonė jau 20 metų gamina apsaugines priemones rizikingoms situacijoms, anksčiau jam niekada nešovė į galvą mintis gaminti neperšaujamus drabužius vaikams. Tačiau po žudynių Konektikute tokių drabužių paklausa esą tapo akivaizdi.

„Šie produktai buvo kuriami turint galvoje būtent Amerikos, o ne Lotynų Amerikos rinką. Tiek dizainas, tiek spalvos buvo pritaikyti jiems“, – teigė M.Caballero.

Verslininkas nurodė, kad neperšaujamas liemenes su kuprinėmis jau užsakė viena JAV prekybos įmonė, jos pavadinimo dėl saugumo priežasčių M.Caballero atskleisti nenorėjo.

JAV: mokyklose – ginkluota apsauga

Kol Jungtinėse Amerikos Valstijose tebediskutuojama, kaip išvengti ginkluotų žudynių viešose vietose, visose Marlboro mokyklose budės ginkluoti policininkai. Taip Marlboro miesto administracija atsakė į kankinantį klausimą, kaip užtikrinti saugumą mokyklose po gruodžio žudynių Niutaune.

„Mūsų moksleivių, personalo ir pastatų saugumas yra svarbiausias prioritetas, – sakoma Marlboro švietimo administracijos tinklalapyje. – Tuo tikslu ir atsakant į Niutauno tragediją, kiekvienoje Marlboro mokykloje nuo trečiadienio, sausio 2 dienos, budės ginkluoti uniformuoti Marlboro miestelio policijos pareigūnai.“

Ši priemonė, sakoma pranešime, kol kas galios 3 mėnesius, „kol diskutuojama apie būsimą saugumo pagerinimą“.

„Dialogo“ inf.

NE SPAUDAI

Maldos

Procesija sustodavo prie kiekvieno kryžiaus ir karštai pasimelsdavo. Pro vežimėlyje sėdėjusią ligų susuktą ir išsekintą senutę praėjo kaip pro pakelės medį.

Kęstutis MILIAUSKAS

Nebijokite su vaikais pasidalinti skausmu

Dr. Austėja LANDSBERGIENĖ

Ne ginklai čia lemia

Nors jau praėjo nemažai laiko, tik dabar galiu rašyti apie Niutaune (JAV) įvykusią tragediją, kai vaikas, įsiveržęs į mokyklą, nušovė 20 vaikų ir 6 suaugusiuosius.

Dauguma rašiusiųjų šia tema kalbėjo apie ginklus JAV. Mano nuomone, ta diskusija yra apie nieką. Anglijoje (1987 m.), Kanadoje (1989 m.), Australijoje (1996 m.), Škotijoje (1996 m. iššaudyta 16 vaikų ir jų mokytoja), Vokietijoje (2002 m. nušauti du vaikai ir 13 mokytojų), Suomijoje (2007 m. nušauti 8 moksleiviai, 2008 m. nušauta 10 žmonių), Indijoje (2008 m.), Azerbaidžane (2009 m.), Norvegijoje (2011 m. nužudyti 68 žmonės!) griežti ginklų kontrolės įstatymai nesutruk-

dė iššaudyti nekaltų žmonių. Neabejoju, kad į šį sąrašą įtraukiau ne visus atvejus, tad, akivaizdu, jog apimti pykčio ir vedami kažkokios beprotystės šaudė ne tik amerikiečiai ir ne tik JAV.

Esmė: ką reikia daryti, kad mūsų vaikai, išgirdę apie tokius įvykius, jaustųsi saugūs? Nes – juk visi tai suprantame – nevilksime vaikams neperšaukamų liemenių. Be to, kai kurie iš nužudytų vaikų buvo suvarpyti keliolikos kulų – jokia liemenė jiems nebūtų padėjusi. Ir namuose juk vaiko nelaikysi paslėpto po neperšaukamu stiklu. Turi išleisti jį į darželį, į mokyklą, į gatvę. Ir be galo be krašto nori, kad vaikas ten jaustųsi saugus ir gyventų normalų gyvenimą.

Bijoti baisių dalykų – normalu

Psichiatro G.Saxe'o ir kitų šios srities ekspertų nuomone, net ir su mažais vaikais svarbu apie įvykius kalbėti. Svarbiausia – kalbėti apie jausmus, nuoširdžiai atsakyti į vaikų klausimus. Pradėti pokalbį galite paklausdami, ką vaikas girdėjo ir ar turi klausimų.

Mūsų Morta paklausė: „Kodėl jis taip padarė?“ Aš atsakiau: „Nežinau.“ Nes aš iš tiesų nežinau.

D.Schonfeldas, Mokyklų krizių centro direktorius (JAV), tvirtina, jog negalima vaikams sakyti, kad jie turi nebijoti įvykių, kurie yra baisūs, – tai būtų nesąžininga. Normalu bijoti to, kas yra baisu. Kita vertus, – psichiatras dr. L.Krausas

rekomenduoja, – derėtų užtikrinti vaikus, jog jie yra saugūs ir jog tėvai bei pedagogai darys viską, kad jie tokie būtų. Vaikai turi gyventi normalų gyvenimą, o išgyvenę siaubą – kuo greičiau į tokį gyvenimą grįžti.

Gali būti, kad kai kurie vaikai užduos vis tuos pačius klausimus. Nesakykite, kad jau viską tris (ar trisdešimt) kartų pasakojote – taip vaikas siekia užsitikrinti, kad tikrai viskas gerai. Tad dar kartą pakartokite, jog jis yra saugus, jog jūs rūpinsitės, kad jis būtų saugus. Kiekvienas vaikas turi jausti, kad jo klausimai ir rūpesčiai suaugusiajam (tėvams ir pedagogams) yra svarbūs.

Tik nepersistenkite – vaikams (ypač pradinukams ir ikimokyklinukams) nereikia nei žiūrėti reportažų, nei skaityti straipsnių šia tema, nei mokytis, ką daryti tokiu atveju.

Žinoti, ką daryti, jei kyla pavojus, vaikai turi visada. Prisimenu, Kalifornijos darželiuose ir mokyklose visi vaikai žino, kaip elgtis, jei prasideda žemės drebėjimas, jei užsidega drabužiai, jei įvyksta nelaimė. Šią taisyklę turime ir „Vaikystės sode“ – kiekvienais metais viena tema yra saugumo. Jeigu kasmet kartojama, ką reikia daryti nelaimės atveju, didelė tikimybė, kad vaikas, susidūręs su ja, pasielgs tinkamai. Tačiau nelaimėi jau nutikus mokytis apie tai, kaip derėtų elgtis, yra netinkamas metas, nes vaikas ir taip išgyvena stresą bei nesaugumo jausmą.

Pamoka visam gyvenimui

Pedagogai didelių nelaimių akivaizdoje vaidina ypač svarbų vaidmenį.

Ar jie pripažįsta, kas įvyko? Ar jie pripažįsta, kad vaikai gali turėti įvairių jausmų?

Mes taip dažnai vaikams neleidžiame jausti. Sakome: „susiimk“, „čia nieko baisaus“, „viskas bus gerai“. Net paprasčiausias „na, vaikai, jau turime baigti pokalbį šia tema, juk dabar matematikos pamoka“, mano manymu, tokiu atveju rodo neprofesionalumą.

Kai kurios mokyklos išsikviečia psichologą apie tai pakalbėti. Bet juk tas psichologas nepažįsta vaikų, neįsivaizduoja, ką jie (ir kiekvienas jų atskirai) gali jausti, o vaikas nepažįstamam žmogui tuo labiau iškart neatsivers. Tokio įvykio akivaizdoje su vaikais turi kalbėti tas žmogus, kuriuo vaikas pasitiki.

Tad padėkite tuos matematikos vadovėlius į šoną ir pasikalbėkite su vaikais. Nuoširdžiai. Tiek, kiek reikia. Jie šią pamoką prisimins galbūt visą gyvenimą.

Taip pat nereikia pamiršti, kad žmogus gyvena bendruomenėje, ir bendruomenės parama, palaikymas ir vienybė mums yra itin svarbi. Tyrimai rodo, kad po tokių įvykių vaikai geriausios pagalbos sulaukia... iš kitų vaikų. Mums reikia tiesiog būti šalia, išklausyti, iškalbėti ir pasakyti, jog mes darome viską, kad vaikai būtų saugūs. Geriausia, ką mes galime pasiūlyti, yra saugi vieta, kur kiekvienas vaikas gali liūdėti ir iškalbėti savo liūdesį.

Nebijokite vaikams parodyti ir pasakyti, kad ir jums liūdina. Būkite atviri (tik jokių būdu neverskite juos užduoti) klausimams, atsakykite vaikams paprasta, jiems pagal amžių suprantama kalba.

Gebėjimas, ne mažiau svarbus nei skaitymo ar rašymo

Kodėl vaikai labiausiai jaudinasi dėl savęs? Todėl, kad maži vaikai yra egocentriški. Jiems rūpi, ar tokia nelaimė negali atsitikti ir jiems. Todėl kantriai išaiškinkite, kad nelaimės (gaisras, smurtas ir pan.) šiais laikais tikrai nėra dažnas reiškinys, be to, tėvai ir pedagogai daro viską, kad vaikus apsaugotų.

Kodėl svarbu kuo greičiau grįžti į įprastą dienos ritmą? Todėl, kad vaikui rutina suteikia saugumo jausmą. Be to, savo elgesiu parodysite, kad iš visų duobių yra įmanoma išlipti. Tačiau – net ir grįžus į įprastą ritmą – klausimai vis dar gali kilti. Jeigu mirė klasiokas(-ė), nebijokite jo(s) prisiminti, kalbėti apie tai, ką drauge darydavote – vaikui sveika žinoti, kad miręs žmogus yra gyvas mūsų prisiminimuose.

Pabaigai noriu pasakyti pedagogams ir tėvams, kad darželis ir mokykla – nepaisant gruodžio mėnesio įvykių – yra viena saugiausių vietų. Ir priminti, kad pedagogas yra pavyzdys ir būtent į jį / ją žiūrėdamas vaikas mokosi efektyviai spręsti problemas ir įvardyti emocijas. Nė akimirkai nepamirškite, kad šis gebėjimas yra toks pat svarbus kaip gebėjimas skaityti, rašyti, skaičiuoti, todėl jam verta skirti tiek, kiek reikia, laiko. Ypač tada, kai vaikams skauda.

ŠMM darbo brokui – teismo verdiktas

Gintaro Steponavičiaus veiklai švietimo srityje teismas sudavė antrą rimtą smūgį. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (LVAT) pripažino (01 02), kad buvusio švietimo ir mokslo ministro 2012 08 31 pasirašytas įsakymas ir juo patvirtinta nauja stojimo į aukštąsias mokyklas tvarka 2014 metams prieštarauja Mokslo ir studijų įstatymui (MSĮ) bei konstituciniam teisinės valstybės principui.

Primename, jog pirmąjį teismo smūgį G.Steponavičius patyrė 2011-ųjų gruodį, kai Konstitucinis Teismas antikonstitucinėmis pripažino dalį paties MSĮ nuostatų.

Įstatymo nežinojimas nuo atsakomybės neatleidžia

Savo aplaidžiu darbu visą švietimo bendruomenę pašokdinę aukšti pareigūnai turėtų žinoti Konstitucijos abėcėlę – jog įstatymo nežinojimas nuo atsakomybės neatleidžia.

Išties nelengva suprasti, kaip galėjo nutikti, kad teisinį išsilavinimą turintis G.Steponavičius bei jam talkinę Švietimo ir mokslo ministerijos (ŠMM) teisininkai nesugebėjo užtikrinti tokio paprasto dalyko – kad dokumentas būtų pasirašytas laiku. Sunku patikėti, kad ministras nežinojo, jog pasirašydamas įsakymą 2012-ųjų rugpjūčio 31 d. jis pažeidė savo paties kurto ir taip aistrinai proteguoto MSĮ nuostatą, apibrėžiančią, prieš kiek laiko turi būti paskelbta priėmimo į aukštąsias mokyklas tvarka. O kur dar to paties G.Steponavičiaus įsakymu patvirtinti Bendrieji ugdymo planai, kurių 25 punktas nustato, jog mokyklos vadovas įstaigos ugdymo planą tvirtina iki ugdymo proceso pradžios, t. y. iki rugsėjo 1-osios? Tai ŠMM teisininkai ir tuometinis ministras turbūt irgi buvo primiršę. O gal tiesiog į tai nusišpjoję?

Pažeidė teisėtus mokinių lūkesčius

LVAT išplėstinė teisėjų kolegija minėtą nutartį priėmė išnagrinėjusi administracinę bylą pagal Vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus įstaigos prašymą. Vaiko teisių apsaugos kontrolierė Edita Žiobienė kreipėsi į teismą kėlė klausimą, ar 2012-ųjų

rugsėjo 7 d. įsigaliojęs ministro sprendimas nepažeidė MSĮ reikalavimo geriausiai vidurinio ugdymo programą baigusiujų eilės sudarymo tvarką paskelbti ne vėliau kaip prieš dvejus metus iki atitinkamų studijų metų pradžios.

E.Žiobienės puikiai argumentuotame kreipimesi į LVAT nurodoma, jog mokinių ugdymo planų koregavimas tiesiogiai veikia visos mokyklos ugdymo planą, lemia mokytojų tarifikacijos, darbo krūvių, pamokų tvarkaraščių pasikeitimus ir pan. Dėl pakeistos tvarkos mokiniams koreguojant savo ugdymo planus mokyklos gali susidurti (ir susiduria) su specialistų trūkumu, o tai ypač neigiamai gali paveikti kaimiškose vietovėse besimokančių vaikų padėtį, dar labiau išryškinti jų socialinę atskirtį bei sudaryti nelygiavertes sąlygas ir galimybes, lyginant su miestuose, rajonų centruose besimokančiais mokiniais, ugdomais, konkuruojant ir stojant į aukštąsias mokyklas. Tai sudaro prielaidas pažeisti švietimo sistemos lygių galimybių principą ar net sąlygas diskriminacijai.

„Įvertinant tai, kad mokiniai sprendimus dėl individualaus ugdymosi plano sudarymo ir pakeitimo gali priimti tik mokslo metų laikotarpiu, taip pat siekiant užtikrinti <...> sėkmingą bendrojo ugdymo mokyklos veiklą ir tinkamą mokinių pasiruošimą naujiems mokslo metams, ugdymo proceso organizavimo veiklą ir stojimo (priėmimo) į aukštąsias mokyklas tvarką ir sąlygas reglamentuojantys teisės aktai turi būti priimami iki mokslo metų

Gabrielės Tervidytės nuotr.

pabaigos, tad, manytina, teisės aktai turėjo būti priimti iki 2012 m. birželio mėnesio“, – dėstoma vaiko teisių apsaugos kontrolierės kreipimesi į LVAT.

Gimnazijoms nustatyti terminai netinka

Pasak Vilniaus Salomėjos Nėries gimnazijos direktoriaus pavaduotojo ugdymui Sigito Kavoliūno, būtų patogiau, jeigu geriausiųjų eilės sudarymo tvarka būtų tvirtinama ne vėliau kaip prieš dvejus su puse metų iki atitinkamų studijų metų pradžios.

Pavaduotojas ugdymui paaiškino: iš kitų mokymo įstaigų į trečiąją S.Nėries gimnazijos klasę priimti mokiniai individualų ugdymo planą (dalykus, lygius ir pan.) turi pasirinkti iki rugsėjo 1 d., o gimnazijos senbuviai tai turi padaryti anksčiau – jau gegužės pirmoje pusėje. Antros klasės gimnazistų (t. y. būsimų gimnazijos trečiųjų) signalinės apklausos apie planuojamą individualų ugdymo planą pradedamos jau vasarį–kovą, – kad mokiniai pradėtų mąstyti apie pasirinkimus, kuriuos netrukus turės padaryti.

S.Kavoliūnas pabrėžė, kad gimnazijos administracija visuomet stengiasi patenkinti mokinių norus ir net rugsėjį koreguoja jau sudarytus tvarkaraščius. Tačiau, pavaduotojo nuomone, ir mokiniams, ir gimnazijoms būtų patogiau, jeigu priėmimo į aukštąsias mokyklas tvarkos paskelbimo terminas būtų kiek pailgintas.

Gal vertėtų MSĮ pakoreguoti?

Jei to pageidautų didžioji Lietuvos gimnazijų dalis, galima būtų kreiptis į politikus su prašymu pakoreguoti MSĮ. Galima būtų siekti, kad įstatymo 70 str. 1 dalyje įtvirtintas reikalavimas geriausiųjų eilės sudarymo tvarką skelbti ne vėliau kaip prieš dvejus metus iki atitinkamų studijų metų pradžios būtų pakeistas į reikalavimą tokią tvarką paskelbti ne vėliau kaip prieš dvejus su puse metų.

Be abejo, MSĮ nenumato, kad geriausiųjų eilės sudarymo tvarka negali būti nustatyta anksčiau įstatyme apibrėžtų terminų. Tačiau, kaip rodo praktika, atsakingų institucijų pareigūnai ne tik nesivargina patenkinti teisėtų mokinių, jų tėvų, mokytojų bei gimnazijų administracijų lūkesčių, bet dar ir sugeba pažeisti teisės aktuose įtvirtintus reikalavimus. Todėl, siekiant ateityje užkirsti kelią tokiems akibrokštams, MSĮ 70 str. 1 dalį geriausia būtų pakeisti.

Juk teisės aktai reikalingi tam, kad padėtų protingai sureguliuoti tam tikrą valstybės gyvenimo sritį. Tad jeigu teisės aktas šios savo funkcijos neatlieka – jį derėtų neatidėliotinai keisti.

Lygiai kaip keisti reikėtų ir politikus bei valstybės tarnautojus, sugebančius gauti atlyginimą, mokamą iš mokesčių mokesčių mokėtojų lėšų, tačiau nesugebančius nei kurti Konstituciją atitinkančių įstatymų, nei nepriekaištingai jų vykdyti.

Olga SUPRUN

„DIALOGO“ INTERVIU

Kęstutis Nastopka: literatūra – autentiškiausia žmogaus raiška

Nacionalinės premijos laureatą (2012 m.), semiotiką, profesorių Kęstutį NASTOPKĄ kalbina Elena TERVIDYTĖ.

► Atkelta iš 5 p.

Interpretavimas – tai irgi mokymasis skaityti, žinoti, ko ieškoti. Kitas polius – tai yra ne mokytis skaityti, o pasitenkinti tuo, kas pirmiausia ateina į galvą.

Gaila, kad interpretacijos atsisakoma. Bet čia viskas labai priklauso ir nuo mokytojo. Labai dažnai interpretacija būdavo suprimityvinama, vėl suvedama į naujas schemas.

Dabar į programas įvedamos asmenybės ir aš pats rašiau apie Algirdą Julijų Greimą. Gerai, tai gali papildyti vienas kitą. Bet, atsisakydami interpretacinių įgūdžių, mes gerokai susiaurinam mokinių galimybes.

Kas iš kritikų Jums buvo pavyzdys, mokytojas?

Greimas tapo visos mano veiklos mokytoju ir pavyzdžiu. Nesiliauju jo populiarių, vertės, skaitės. Vytautą Kubilių labai

vertinau, jo nuomonė buvo svarbi. Jis buvo didžiulis autoritetas, nors, kaip sakė Donatas Sauka, mes, jaunieji to meto kritikai, rodėm savo skiauteres, kibom į atlasus ir Kubiliui, bet...

Viktorija Daujotytė šiek tiek vėliau prisidėjo. Baltai jai pavydžiu produktyvumo. Aš per 10 gyvenimų tiek nparašyčiau.

Ir Albertas Zalatorius gal buvo iš artimesnių. Juozas Girdzijauskas savo darbais apie eilėdarą man daug davęs. Donatą Sauką galėčiau irgi laikyti savo mokytoju – jo knyga apie tautosaką nepasenusi ir dabar.

Nemažai daliai mokytojų lituanistų esate buvęs dėstytojas. Ką norėtumėte jiems pasakyti?

Galėčiau palinkėti neprarasti skaitymo džiaugsmo ir bandyti jį diegti mokiniams. Ar per interpretaciją, ar kitaip, bet kad mokiniai pajustų, kad tekstuose galima atrasti daugiau nei iš pirmo žvilgsnio matai.

Tegu tie mano buvę studentai nepaliauja mokytis ir to paties moko ir savo mokinius.

Ar Nacionalinė premija verčia Jus atsitraukus pažiūrėti į savo gyvenimą? Susumuoti, ką per jį atradote? Ką mirdamas norėtumėte kitiems pasakyti?

Aš nesu filosofas. Atrasti kokių naujų idėjų nepretenduoju. Be to, kokias tiesas apie gyvenimą begali atrasti? Niekio naujo po saule. Tos pačios tiesos. Mano atradimai daugiausia turbūt siejasi su gyvenimo raiška literatūros kūriniuose. Ką naujo apie gyvenimą pasako vienas ar kitas tekstas. Jūs kaip ir uždraudėt vartoti žodį „semiotika“, bet čia galima pasakyti, kad semiotika ir yra reikšmių ieškojimas. Ir mano semiotinė veikla yra bandymas paaiškinti reikšmes, kurios slypi tekstuose, bet kurios ne visada iš pirmo žvilgsnio atpažįstamos. Semiotika duoda instrumentus, kurie leidžia daugiau tų reikšmių įskaityti.

O prieš mirtį aš norėčiau ne pasakyti, o paskaityti, pavyzdžiui, Gedos eilėraščių „Angelo nusileidimas“. Bet nebūtinai šitaip...

Ačiū už pokalbį.

Trys reagavimo lygmenys

Šiame straipsnyje psichologas **Igoris SATORINAS** apžvelgia tris žmonių reagavimo lygmenis. Nors autorius kalba apie reakcijas, kurios pasireiškia, kai bendraujant mums kyla neigiamų pojūčių ar emocijų, jis pažymi, jog aprašytieji reakcijų lygmenys „galioja“ apskritai visose situacijose.

ti aiškumo salelę, tą vidinio pasaulio vietą, kurioje mes su savimi išliekame sąžiningi. Tada atsiranda šansas pereiti į trečią sąmoningo reagavimo lygmenį.

● **Trečiasis reagavimo lygmuo** įgalina mus aplenkti įvykius ir „sugauti“ neigiamus impulsus dar iki jiems pasireiškiant. Mes nesusitapatiname su jais, bet juos suvokiame ir ištirpdome aiškiai suvokdami. Sąmoningumas – galingiausia praktika. Nė viena neigiama mintis neatlaiko tiesaus sąmonės žvilgsnio.

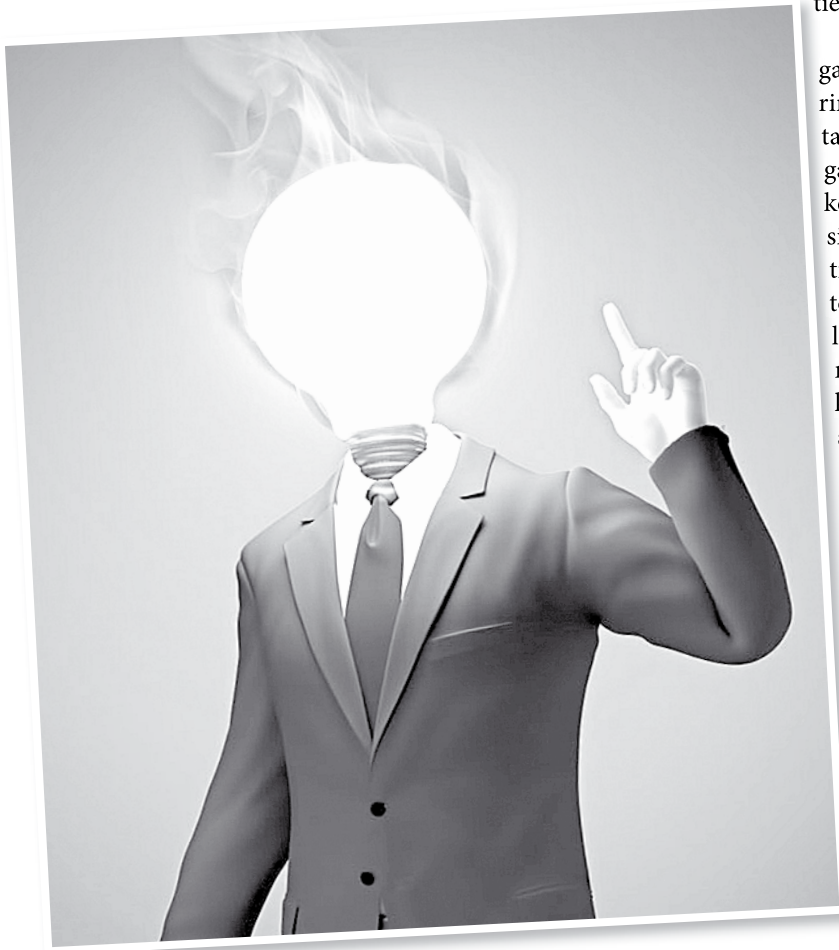
Pereinant į trečiąjį reagavimo lygmenį gali kilti netikėtas ir nuostabus galimybės rinktis pojūtis: „Gal man vertėtų reaguoti kitaip?..“ Tai akimirka, kai, atrodytų, turime galimybę arba pasukti senais emociniais takeliais, kuriais keliaudami esame įpratę susinervinti ar supykti, arba galime pasirinkti ką nors kita. Mes tarsi pamatome ir stebime situaciją iš šalies tiesiu ir ramiu žvilgsniu. Tuo metu galime sureaguoti įvairiai, kaip – priklauso nuo intuityviosios išminties. Galime iš anksto pajusti tos ar kitos reakcijos energiją. Tai suteikia akimirką laiko gimti sprendimui, kuris situaciją išlygintų, ir susivokti pasirenkant nestandartinį išmintingą atsaką. Tuomet mūsų balsas ramus, nes mes ramūs. Mums net gali pasidaryti juokinga, kad čia ir dabar suvokiame vyksmą ir nebežaidžiame įprastinių žaidimų. Mes tarsi atsibundame ir iš tikrųjų tai, kas vyksta, pajuntame kaip žaidimą.

Net jei pašnekovas mūsų negirdi, mes išliekame neužkliudyti jo emocijų sudrumsto reagavimo. Tai nereiškia, jog tampame šalti ar abejingi. Priešingai, tik dabar esame pajėgūs tikrai išgirsti pašnekovą ir sureaguoti jautriai.

Buitiniame bendravimo lygmenyje svarbi ne tiek informacija ir ištariamų žodžių prasmė, kiek energetika to, ką jie perteikia. Kitaip tariant, svarbu ne tai, ką mes kalbame, bet tai, kaip mes tai darome. Jei šnekaime šiurkščiai ir pamokslaujančiai – mūsų neklausys. O jei mūsų nuostata ištis draugiška ir kalbame jos įkvėpti, galime nurodyti pašnekovui trūkumus – ir mus išgirs, ne laikys to „užvažiavimu“. Žinoma, būna išimčių. Mokytojas arba tiesiog savo sąmonės branda gerokai mus pranokstantis žmogus gali kalbėti kaip jaučia, – jo reakcijos nėra tiesiog negatyvo išmetimas. Tačiau čia lengva patekti į saviap-

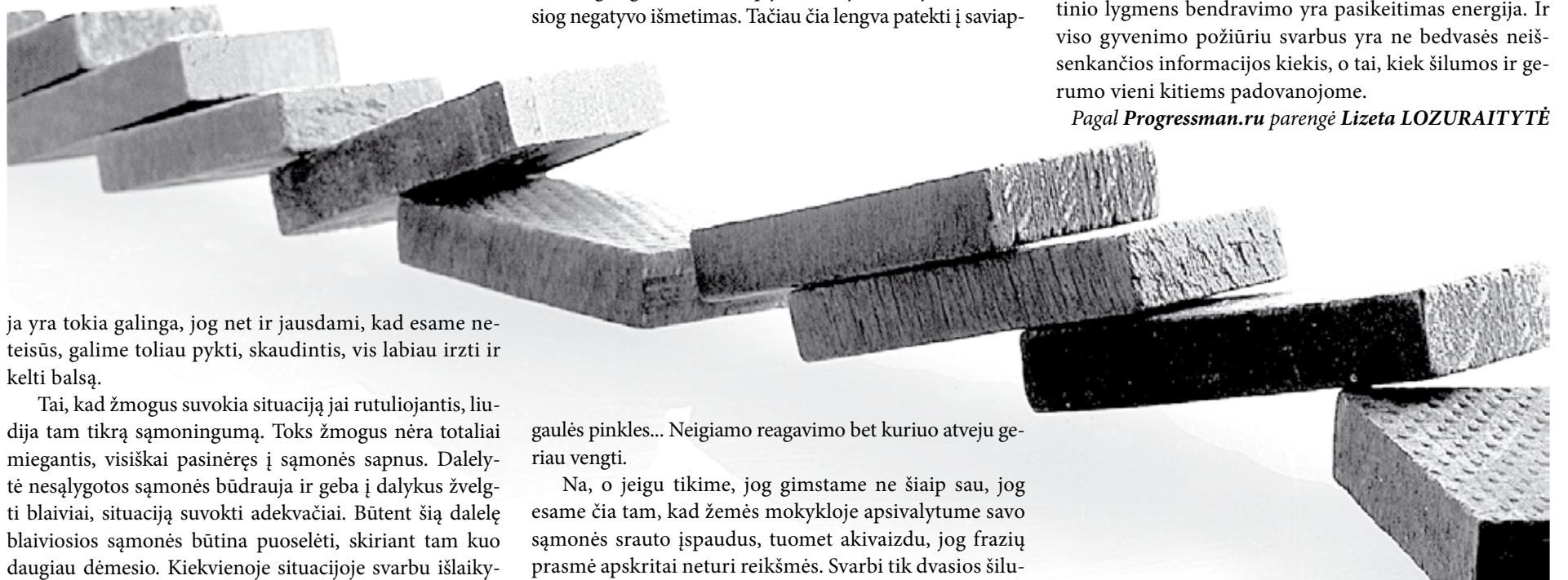
ma: kiek šios šilumos ir meilės jausime bei spinduliuosime – tiek šiame etape ir apsilavysime. Didžioji dalis buitinio lygmens bendravimo yra pasikeitimas energija. Ir viso gyvenimo požiūriu svarbus yra ne bedvasės neišsenkančios informacijos kiekis, o tai, kiek šilumos ir gerumo vieni kitiems padovanojome.

Pagal *Progressman.ru* parengė **Lizeta LOZURAITYTĖ**

● **Pirmas sąmoningo reagavimo lygmuo** – pats šiurkščiausias. Sąmoningu jis vadinamas tik dėl to, jog šio- kų tokų situacijos suvokimą – kad ir pavėluotą – jis numato. Tai lygmuo, kai reaguojame akiai nešami neigiamų pojūčių ar emocijų, tačiau po kažkiek laiko savo reakciją suvokiame. Tuomet galime imti apgailestauti, panorti atsiprašyti arba tiesiog pajusti didelę nuostabą, kad sureagavome taip ūmiai ir neigiamai. Grauztis dėl to neverta. Verčiau ramiai atsiprašyti, jeigu ką nors įskaudinome, arba ištaisyti padėtį kaip nors kitaip. Svarbiausia – pasimokyti ir pasistengti nukreipti dėmesį į kitus du sąmoningumo lygmenis.

● **Antras reagavimo lygmuo** pasireiškia tuomet, kai bendraudami pastebime kylančius neigiamus pojūčius ir emocijas, suprantame, kad štai tas negatyvas mus jau neša, bet pakeisti nieko negalime. Proceso inerci-

ja yra tokia galinga, jog net ir jausdami, kad esame ne- teisūs, galime toliau pykti, skaudintis, vis labiau irzti ir kelti balsą.

Tai, kad žmogus suvokia situaciją jai rutuliojantis, liu- dija tam tikrą sąmoningumą. Toks žmogus nėra totaliai miegantis, visiškai pasinėręs į sąmonės sapnus. Dalelytė nesąlygotos sąmonės būdrauja ir geba į dalykus žvelgti blaiviai, situaciją suvokti adekvačiai. Būtent šią dalelę blaiviosios sąmonės būtina puoselėti, skiriant tam kuo daugiau dėmesio. Kiekvienoje situacijoje svarbu išlaiky-

gaulės pinkles... Neigiamo reagavimo bet kuriuo atveju ge- riau vengti.

Na, o jeigu tikime, jog gimstame ne šiaip sau, jog esame čia tam, kad žemės mokykloje apsilavytume savo sąmonės srauto įspaudus, tuomet akivaizdu, jog frazių prasmė apskritai neturi reikšmės. Svarbi tik dvasios šilu-

Kuriame savo Respubliką

Balsių pagrindinė mokykla kartu su dar trimis Pakruojo rajono mokyklomis įsijungė į Pilietinės visuomenės instituto įgyvendinamą projektą „Kuriame Respubliką: visuomenės pilietinio veikimo kompetencijų ugdymas“. Mokyklos sukūrė ir įgyvendina savo projektus, kurie mokyklų ir vietos bendruomenes sutelkia savarankiškai, demokratiškai, atsakingai bendrai veiklai.

Balsiečių mokinių projekto idėja – Balsių kaimo etnocentro turtinimas ir platesnis pritaikymas visuomenės kultūrinėms reikmėms. Etnocentras – tai greta mokyklos Balsių kaime esanti ir Pakruojo kultūros skyriui priklausanti senovinė sodyba, kurios erdvės galėtų būti panaudojamos prasmingai ir įdomiai ugdomajai veiklai. Šios sodybos tvarkymas ir turtinimas – galimybė mokiniams savo darbu ir kūryba prisidėti prie šios sodybos puoselėjimo, krašto tradicijų ir kultūrinio paveldo išsaugojimo.

Mokyklų projektų iniciatyvinės grupės kiekvieną mėnesį buriasi „kūrybinėje laboratorijoje“ Pakruojo švietimo centre. Padedami projekto koordinatorės rajone Rimos Leimontienės, moksleiviai aptaria per mėnesį nuveiktus darbus, kilusias problemas, pasidžiaugia vieni kitų projektų veiklomis ir pirmaisiais rezultatais.

Balsiečiai jau tikrai turi kuo džiaugtis. Moksleivių rankomis nuveikta daug projekte numatytų darbų: išvalytas ir sutvarkytas sodybos ūkinis pastatas, sutvarkyta aplinka, iš kaimo žmonių pririnkta nemažai senovinių daiktų. Projekto vadovų iniciatyva pradėti restauruoti ūkinio pastato langai ir durys, elektros instaliacija.

Projektas įpusėjo, todėl nemažai darbų dar laukia. Mokiniai, pasikonsultavę su kraštotyros specialistais, ketina paruošti kiekvieno mums padovanoto „eksponato“ aprašą, surasti jam vietą sodybos klėtelėje veikiančioje ekspozicijoje. Dar teks pasiaiškinti, kokia kiekvieno senovinio daikto ar rakando paskirtis, pasigilinti į šios sodybos ir Balsių kaimo istoriją, pasimokyti praveisti ekskursiją savo draugams. Tuomet jau bus galima etnocentre laukti svečių iš kitų mokyklų. Beje, į pirmąją ekskursiją esame pažadę pakviesti naujuosius savo draugus – visas projekte dalyvaujančias Pakruojo rajono komandas. Etnocentre turėtų įvykti ir visų moksleivių itin laukiama vasaros poilsio stovykla Balsių bei su mūsų mokykla bendradarbiaujančių mokyklų mokiniams.

Virginija TUMĖNIENĖ,

Balsių pagrindinės mokyklos direktorės pavaduotoja ugdymui, mokyklos projektuko koordinatore

Praeitis išsaugojo dabartį

Jau tapo tradicija Krakių Mikalojaus Katkaus gimnazijoje (Kėdainių r.) kas penkeri metai liaudiškomis vakaronėmis paminėti M.Katkaus – etnografo, draudžiamos spaudos platintojo, pirmojo diplomuoto agronomo Lietuvoje – gimimo metines. Į jas kviečiami „Katkiukai“ – taip vadina M.Katkaus vaikaičius ir jų atžalas. Į 160-ųjų M.Katkaus gimimo metinių paminėjimo šventę atvyko penki anūkai, o proanūkė S.Podeckienė paruošė puikų savo giminės pristatymą ir dovanas rašinių bei piešinių konkurso nugalėtojams. Krakių gimnazistai nuoširdžiai dainavo liaudiškas dainas, žaidė ratelius ir žaidimus, mokė įvairių būrų. Vakaro programą papuošė Akademijos kultūros centro tautinių šokių kolektyvas „Ainiai“ (vadovė R.Matulienė).

M.Katkaus 160-osioms gimimo metinėms paminėti gimnazijos iniciatyva sukurta mokymo priemonė rajono mokykloms – plakatas „Mikalojaus Katkaus gyvenimas ir kūryba“, nuo rugsėjo vyko projektas „Praeitis išsaugojo dabartį“, kurio metu mokiniai įvairiomis formomis susipažino su M.Katkaus istorija. Kraštiečio sodybos muziejuje Ažytėnuose buvo organizuotas pleneras, kuriame aštuntokai bandė atskleisti XIX a. gyvenimo dvasią. Tuo pačiu tikslu technologijų mokytoja D.Dubinkienė vedė pamokas „Karpiniai. Buities puošyba“. Karpinių paroda papuošė gimnazijos koridorius. Berniukai, vadovaujami mokytojo

V.Vaičiūno, gamino lenteles, padėklus, ant kurių vakaronės metu puikavosi sūriai ir ragaišiai.

Reikia nepamiršti, kad M.Katkus – pirmasis Lietuvos diplomuotas agronomas, todėl mokiniams įdomu buvo palyginti, kaip senais laikais vyko sėja ir kokia yra šiuolaikinė technika, kurioje „slepiasi“ 500 arklių jėga. Ta proga septintokams buvo organizuota pažintinė išvyka į „Dotnuvos projektus“, kur įmonės vadovas G.Čapas supažindino su naujausia technika, papasakojo, kaip keitėsi grūdų rūšys ir derlingumas per 100 metų.

O kaip kito dorinės vertybės, požiūris į kaimo žmones, miestiečius ir inteligentiją? Tokia įdomia tema etikos pamokas vedė Kėdainių daugiakultūrio centro vadovė A.Pečiulytė. Ypač svarbios išgirsti jos buvo tiems moksleiviams, kurie svajoja apie lengvai uždirbamus pinigus ir nepelnytą garbę.

Mokinių požiūris į istorines vertybes labiausiai atspindėjo organizuotoje rajoninėje istorinėje konferencijoje bei rašinių ir piešinių konkurse. Rajono gimnazijų mokiniai M.Katkų lygino su savo krašto šviesuoliais, kurie žodis po žodžio rašė Lietuvos istoriją.

Kiekviena mokykla turi savo krašte gerbiamą asmenybę, puoselėja jos atminimą ir stengiasi vaikams, jauniui įskiepyti, kad tik tokių iškilų žmonių dėka yra kuriama Lietuvos istorija. To paties siekia ir kraštiečio Mikalojaus Katkaus vardu pavadinta Krakių gimnazija.

Aušrelė SEREIKIENĖ,

etikos mokytoja, renginių organizatorė

Drauge su mokiniu per realias situacijas

Siekiant prevenciškai paveikti mokinių, kuris ugdomas pagal specialiojo ugdymo programą, svarbiau ne kalbėti apie gyvenimą ir kurti dirbtines situacijas, bet kartu gyventi, „čia ir dabar“ spręsti realias socialines situacijas bei mokytis per buvimą jose. Kognityvinis turinys šiuo atveju mažiau svarbus, nes, pavyzdžiui, intelekto sutrikimą turintys mokiniai tesugeba priimti bei suvokti labai ribotą informacijos kiekį bei turinį. Emocinio pobūdžio poveikio priemonės ne visada deramai atgraso, dažnai nutinka priešingai – jos sudomina, kartais – išgąsdina. Tad siekiant prevencinių tikslų dirbant su specialiujų poreikių vaikais, efektyviausia priemone tampa socialinių įgūdžių diegimas ne simuliacinėje, bet realioje tikrovėje skirtinguose socialiniuose kontekstuose.

Panevėžio specialiosios mokyklos pedagogai bei specialistai ieško būdų tinkamus gyvenimo įgūdžius ugdyti bei įtvirtinti per socialinį buvimą bei veikimą. Viena iš puikių iliustracijų būtų bendradarbiavimas su Panevėžio krepšinio klubo „Lietkabelis“ administracija. Ši socialinė partnerystė suteikė moksleiviams galimybę nemokamai lankytis CIDO arenoje vykstančiose varžybose. Tad mokiniai kartu su specialistais turi galimybių planuoti savo veiklą, ruošti bei laukti varžybų dienos; integruotose IKT pamokose sekti krepšinio komandos varžybų grafiką; elgtis atsakingai bei valdyti kylančius impulsus laukiant artėjančių rungtynių; apmąstyti mokinių elgesio taisykles; laikytis saugaus eisimo taisyklių vykstant į rungtynes ir grįžtant po jų; ugdyti socialinės komunikacijos įgūdžius kartu su bendraamžiais keliaujant į rungtynes bei būnant jose; mokytis socialiai priimtino elgesio normų būnant viešose vietose; siekti suprasti socialinį kontekstą bei adekvačiai elgiantis siekti prie jo prisitaikyti.

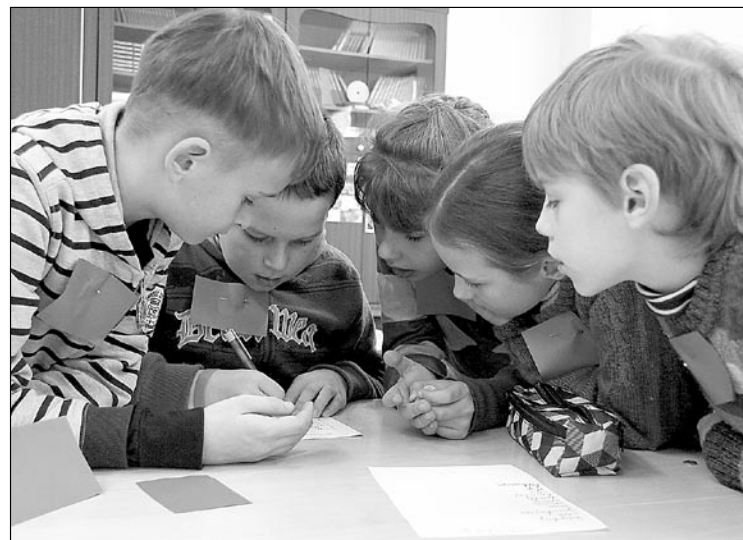
Toks pozityvus mokykloje dirbančių pedagogų ir specialistų bendradarbiavimas kartu su socialiniais partneriais suteikia specialiųjų poreikių moksleiviams žavių akimirkų palaikant savo miesto krepšinio komandą. Ir ne tik. Panašūs projektai ugdo ir moksleivių socialinius įgūdžius, skatina teigiamą integraciją į visuomenę per buvimą bei patyrimą realiose socialinėse situacijose.

Ramūnas JUKNA,

Panevėžio specialiosios mokyklos psichologo asistentas

Smagi anglų kalbos viktorina

Anglų kalbos mokytojos J.Arbutavičienė, J.Vaitkevičienė ir D.Gvazdauskienė „Dialogui“ parašė apie smagią anglų kalbos viktoriną *We Can Do It* („Mes tai mokam“). Joje, belaukdami didžiųjų metų švenčių, pasigalynėjo ir turiningai laiką praleido Alytaus Šaltinių bei Panemunės pagrindinių mokyklų trečiaklasiai. Renginio tikslas, pasak informacijos autorių, buvo ne tik parodyti, ko dalyviai išmokę, bet ir susidraugauti su kaimynystėje esančios mokyklos mokiniais. Rungtyniavo keturios abiejų mokyklų mišrios komandos. „Prieš ateidami dalyviai turėjo paruošti prisistatymą anglų kalba. Kitos užduotys skatino prisiminti išmokus spalvų, vaisių pavadinimus, artikelių vartojimo taisyklę. Išradingumo nominacijai vaikai turėjo apibūdinti berniuko ir mergaitės išvaizdą. Nebuvo pamirštos ir taisyklingo sakinio bei žodžių iš sumaišytų raidžių sudarymo užduotys. Per pertraukėles smagiai traukėme angliškas dainėles“, – dalijasi mokytojos.

■ Alytaus Šaltinių bei Panemunės pagrindinių mokyklų trečiaklasiai draugiškai pasigalynėjo anglų kalbos viktorinoje.

Kaip užgesinti nesantaiką darželyje? (II)

Kristina BENDŽIŪTĖ

Praeitame „Dialogo“ numeryje (2013, Nr. 1) pradėjome pasakojimą apie nesantaikos židinį, daugiau kaip metai liepsnojantį Raseinių lopšelyje-darželyje „Liepaitė“. LŠDPS Raseinių r. susivienijimo pirmininkas Vytautas Bulotas informavo, kad 2012-ųjų spalį Šiaulių apygardos teismo sprendimu atnaujintas birželių buvęs nutrauktas ikiteisminis tyrimas dėl trukdymo profsąjungos veiklai. Susivienijimo pirmininkas bylą ketina papildyti medžiaga, kuri parodo, kad mėginimai paveikti profsąjungos narius ir trukdyti profsąjungos veiklai „Liepaitėje“ tęsiasi ir toliau.

Bandė ieškoti sutarimo

Praėjusių metų gegužės pradžioje, siekiant surasti dialogą tarp profsąjungos narių ir naujosios administracijos, „Liepaitėje“ surengtas darželio darbuotojų susitikimas su LŠDPS pirmininku dr. Aleksu Bružu. Susitikime dalyvavo ir direktorė Aušra Jankauskienė bei pavaduotoja Gina Juškienė. LŠDPS pirmininkas įvardijo, kad darbuotojai neturėtų bijoti darbdavių dėl galimo atleidimo iš darbo, ir priminė, kad keitimasis informacija bei kolegų tarpusavio parama kolektyvą sustiprina, o didžiausia atsakomybė dėl mikroklimate įstaigoje vis dėlto tenka vadovui.

Darželio darbuotojos atvėrė savo nuostabas, o vadovės demonstravo nuostabą išgirdusios, kad profsąjungos narės yra nepatenkintos jų vadovavimo stiliumi ir turi joms priekaištų. Visgi abi pusės patvirtino norinčios to paties – gerinti santykius, šalinti įtampą. Tai galėjo būti taikiai išspręsto konflikto pabaiga ir nauja darnaus tarpusavio bendradarbiavimo pradžia. Tačiau nesantaikos katilas vėl užvirė...

Kreipėsi per laikraštį

Po poros savičių nuo aprašytojo susitikimo rajoniniame laikraštyje pasirodė „Kreipimasis“ su lopšelio-darželio „Liepaitė“ darbuotojų parašais, tekstą pasirašė „Įstaigos taryba“. Tekste pareiškiamas: „<...> griežtai atsiribojame nuo kai kurių veikėjų išpuolių prieš mūsų įstaigos administraciją. <...> reikalaujame iš visų bandančių sukelti nepasitikėjimą mūsų įstaiga dėl politinių ar asmeninių priežasčių, palikti mūsų kolektyvą ramybėje, leisti spręsti patiems savo problemas <...>“. Šiam „Kreipimuisi“ pasirodžius spaudoje, LŠDPS Raseinių r. susivienijimo pirmininkas V.Bulotas sulaukė rašto, kuriame „Liepaitės“ profesinės organizacijos pirmininkė Roma Kasparavičienė ir dar dvi narės tvirtina, kad „per vaikų pietų poilsį socialinė pedagogė vaikščiavo pas beveik kiekvieną darbuotoją (ne pas visus) ir reikalavo pasirašyti, tiesiog teigdamas darbuotojams, kad jei nepasirašys, tai jos bus prieš darželio valdžią ir direktorę“. Profsąjungos narės rašte teigia bandžiusios išsiaiškinti, kas davė nurodymą rinkti parašus, ir sulaukė socialinės pedagogės atsakymo, kad „direktorė yra Aušra Jankauskienė ir ji besąlygiškai vykdanči direktorės įsakymus, paliepiamus“.

V.Bulotas kreipėsi į Raseinių policijos komisariatą su prašymu ištirti, ar darbuotojai nebuvo verčiami pasirašyti, ar nebuvo veikiami įstaigos vadovų ar kitų darbuotojų, gavusių vadovų nurodymus. Susivienijimo pirmininką nustebino policijos komisariato nutarimas atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą. „Iš nutarimo matyti, kad apklausta vienintelė direktorė Aušra Jankauskienė, kuri paaiškino, kad „visi darbuotojai, susipažinę su tekstu, pasirašė geranoriškai, nė vienas nebuvo verčiamas pasirašyti“. Ir to užteko, kad policija įsitikintų, jog 50 darbuotojų nebuvo paveikti? Juk kas kitas gali daryti

spaudimą darbuotojams, jei ne vadovai?“ – pasipiktinęs kalbėjo V.Bulotas.

Nevenge viešai kalbėti

„Liepaitės“ profesinės sąjungos pirmininkės pavaduotoja, judesio korekcijos pedagogė Romėna Drąsutienė nebijojo kritikuoti nei darželio, nei rajono valdžios, drąsiai reiškė savo nuomonę tiek akistatoje su rajono meru, tiek žiniasklaidai. Moteris atvirai yra pripažinusi, kad jai teko savivaldybėje „ant kilimėlio“ lankytis bei patirti psichologinį spaudimą, klausytis grasinimų. R.Drąsutienė neslėpė, kad darželio darbuotojos jai ne kartą guodėsi, jog įstaigos vadovių yra įkalbinėjamos išstoti iš profesinės sąjungos. Viena rašė R.Drąsutienė liudija: „Bendraudama su kolege, profsąjungos nare, pamačiau, kad ji nerimauja, bijo eiti į darbą. Pasirodo, kad darželio direktorė ir pavaduotoja ugdymui liepia išstoti iš profsąjungos. Prieš tai jau viena buvo išstojusi, žinoma, ne savo noru, kita taip pat buvo kalbinta. Su kolege nuėjome pas direktorę, ji pasakė: „Mergaitė kažką ne taip suprato.“ O kai apie šį įvykį užklausiau direktorės, dalyvaujant profsąjungos pirmininkui A.Bružui ir korespondentei, išgirdau atsakymą: „Persistengei.“

Tiesiog sutapimas?

2012 m. gegužę Raseinių r. savivaldybės taryba, motyvuodama taupymu, priėmė sprendimą nuo rugsėjo 1 d. panaikinti judesio korekcijos pedagogo etatą rajono darželiuose. Dešimtmetį ikimokyklinės įstaigoje vestos judesio korekcijos pamokėlės pripažintos prabangos dalyku – dabar vaikų kūno kultūra turi rūpintis pačios auklėtojos. Su šiuo savivaldybės tarybos sprendimu etatų neteko trys rajono pedagogės, tarp jų – R.Drąsutienė. „Joks čia sutapimas. Tiesiog kalbėjau, ko reikia, todėl netekau darbo. Manau, kad su manimi buvo susidorota, nes burnojau prieš valdžią“, – po šio įvykio rajono žiniasklaidai savo įtarimus dėstė penkiolikos metų darbo stažą turinti pedagogė, ji rūpinosi ne tik auklėtinių fizine veikla, bet ir buvo aktyvi darželio renginių, švenčių, išvykų organizatorė. R.Drąsutienė tikėjosi, kad, atsižvelgdama į jos kvalifikaciją bei pedagoginius gabumus, įstaigos administracija pasiūlys auklėtojos etatą. Deja, kitų pareigų nesulaukė. „Liepaitės“ profsąjunga nedavė sutikimo atleisti R.Drąsutienę iš darbo, todėl dabar vyksta teisiniai procesai.

Sumažino etatų

Tą pačią dieną rajono taryba panaikino ne tik judesio korekcijos pedagogo pareigybę. Nuo 2012–2013 m. m. lopšelyje-darželyje „Liepaitė“ atsisakyta dar keleto etatų. „Liepaitės“ profesinės sąjungos pirmininkė R.Kasparavičienė teigia, kad tai nebuvo derinta su darbuotojų atstovais ir šiandien įstaiga susiduria su problemomis: atsižvelgiant į grupių skaičių, auklėtojų etatų yra per mažai, darbų grafikai sudarinėjami pažeidžiant įstatymų reikalavimus, pažeidžiamos ir darbuotojų teisės. Kasdien nuo 13 iki

■ „Liepaitės“ profesinės sąjungos pirmininkės R.Kasparavičienės nuomone, reikia svarstyti direktorės A.Jankauskienės ir jos pavaduotojos G.Juškienės atsakomybės klausimą dėl susidariusio neigiamo mikroklimate šioje švietimo įstaigoje.

14 val. auklėtojoms buvo paskirtos nekon-taktinės valandos metodinei veiklai. Tuo laiku jas vadavo auklėtojų padėjėjos. Tai reiškia, kad mažylių grupė pasilikdavo su viena auklyte, net neturinčia pedagoginio išsilavinimo, nors sveikatos apsaugos ministro įsakyme aiškiai pasakyta, kad „Su vaikais nuo 1 iki 7-erių metų turi dirbti ne mažiau kaip 2 darbuotojai, iš jų – ne mažiau kaip 1 pedagogas“. Profsąjungos moterys kreipėsi į darželio vadovybę, kad toks grafikas pažeidžia auklėtojų padėjėjų teises – joms užkraunama per didelė atsakomybė, tačiau į jų pastabas nebuvo sureaguota.

„Liepaitės“ profsąjunga apie pažeidimus pranešė Valstybinei darbo inspekcijai (VDI). Ši netrukus apsilankė darželyje, surašė pastebėtus trūkumus, tačiau pagal kompetenciją profsąjungos prašymą persiuntė Sveikatos apsaugos ministerijai (SAM). SAM patvirtino, kad darželyje nesilaikoma minėto įsakymo reikalavimo.

Auklėjo darbuotojus

Pasak Raseinių susivienijimo pirmininko V.Buloto, VDI vizitas sukėlė priešingą darželio vadovių reakciją. Kitą dieną per rytinį darbuotojų pasitarimą, vadinamąją „penkminutę“, kuri užtruko beveik pusvalandį, darželio direktorė ir jos pavaduotoja daugiau nei 20 minučių su kolektyvu kalbėjo ne darbo klausimais, o aiškino susirinkusioms auklėtojoms, kaip blogai pasielgė profsąjunga, pagalbos ėmusi ieškoti Valstybinėje darbo inspekcijoje, kritikavo profesinės organizacijos veiklą ir pirmininkę R.Kasparavičienę, jai net nedalyvaujant. V.Bulotas teigia gavęs iš darželio darbuotojų „penkminutės“ garso įrašą: „Darbuotojoms aiškinama, kad profsąjungos kreipimasis į VDI turės neigiamų pasekmių jų darbo sąlygoms, o direktorės pavaduotoja G.Juškienė pasako, kad „dabar gyvensim konclageryje, nes yra norinčių...“.

„Ir taip kalba švietimo įstaigos vado-

vės, tarsi nežinotų, kad kreiptis į VDI ir kitas valstybines institucijas dėl darbo santykių bei sąlygų yra ne tik profsąjungų teisė, bet ir pareiga, ypač kai ko nors nepavyksta išsiaiškinti įstaigos viduje“, – tvirtina R.Kasparavičienė.

Siekia ministerijos dėmesio

Dėl lopšelio-darželio „Liepaitė“ direktorės A.Jankauskienės ir direktorės pavaduotojos G.Juškienės veiksmų profesinės sąjungos pirmininkė R.Kasparavičienė raštu kreipėsi į Raseinių r. savivaldybės administracijos Švietimo, kultūros ir ugdymo skyriaus vedėją Reginą Petreikienę.

LŠDPS Raseinių r. susivienijimo pirmininko V.Buloto nuomone, šis kreipimasis vargu ar duos naudos. „R.Petreikienė užima ne tik vedėjos pareigas, bet atlieka ir departamento direktoriaus bei administracijos direktoriaus funkcijas, taigi užima tris postus. Toks žmogus negali būti nelojalus rajono valdžiai. Noriu atkreipti Švietimo ir mokslo ministerijos dėmesį: galbūt rajonų švietimo darbuotojai ir švietimo skyriai neturėtų būti pavaldūs savivaldybėms? Tai, kas vyksta „Liepaitėje“, verčia suabejoti darželio direktorės ir jos pavaduotojos kompetencija. Švietimo įstatyme yra įvardyta, kad švietimo darbuotojai turi teisę į psichologiškai saugią aplinką, o ta aplinka jau daugiau kaip metus nesaugi, netgi psichologiškai kenksminga. Aš jau nekalbu apie Darbo kodeksą, Profesinių sąjungų įstatymo nepaisymą, nesiskaitymą su darbuotojų atstovais. Net ir po metų vadovavimo direktorė gali pasitikrinti savo kompetencijas Nacionalinėje mokyklų vertinimo agentūroje ir įrodyti, kad dalyvaujant konkurse darželio direktorės pareigoms užimti giminytės ryšys su rajono meru jokios įtakos konkurso rezultatams neturėjo“, – tikėdamasis sulaukti Švietimo ir mokslo ministerijos reakcijos kalba LŠDPS Raseinių r. susivienijimo pirmininkas V.Bulotas.

EUROPOS SOCIALINIO
FONDO AGENTŪRA

Projekto „Švietimo paslaugų sistemos prieinamumo didinimas specialiųjų poreikių mokiniams ir švietimo pagalbos specialistams Šiaulių miesto ir rajono mokyklose“ aktualijos ir svarba tenkinant mokinių specialiuosius ugdymosi poreikius

Šiaulių logopedinės mokyklos (ŠLM) direktorė **Rūta LANAUSKIENĖ**,

ŠLM Vaiko gerovės komisijos pirmininkė specialioji pedagogė **Laima GLAZAUSKIENĖ**

*Žmonės drauge gali atlikti tai,
ko nepajėgia padaryti pavieniui,
protų ir rankų vieningumas, jų jėgų
sutelkimas gali tapti beveik visagaliai.*
(D. Vebsteris)

Specialiųjų poreikių vaikų ugdymo srityje pastaraisiais metais įvyko daug permainų, kurios ypač svarbios šių vaikų šeimoms, mokytojams, mokyklų vadovams, mokyklų bendruomenėms ir visuomenei. Naujas supratimas ir žinios, geresnės sąlygos, socialinė ir moralinė atsakomybė paskatino Šiaulių logopedinę mokyklą dalyvauti projekte „Švietimo paslaugų sistemos prieinamumo didinimas specialiųjų poreikių mokiniams ir švietimo pagalbos specialistams Šiaulių miesto ir rajono mokyklose“. „Švietimo visiems“ idėjas siejame su kokybiškesniu specialiųjų poreikių mokinių ugdymu, įtraukimu į visas mokyklos gyvenimo sritis.

Pagrindinis specialiųjų poreikių mokinių ugdymo uždavinys šiuolaikinėje visuomenėje – atskleisti ir vystyti kiekvieno individo gebėjimų ir siekių potencialą. Svarbu suteikti žinių ir įgūdžių, padedančių socializuotis ir būti veiksniais asmeniniame ir bendruomenės gyvenime. Tik būdami pilnaverčiais bendruomenės nariais, specialiųjų poreikių asmenys gebės tinkamai vertinti ir priimti jų ateitį lemiančius sprendimus.

Projekto tikslas – švietimo paslaugų prieinamumo ir kvalifikuotos švietimo pagalbos specialiųjų poreikių asmenims Šiaulių miesto ir rajono mokyklose didinimas. Projekto partneriai: Šiaulių sanatorinė mokykla, Šiaulių „Ringuvos“ specialioji mokykla, Šiaulių specialiojo ugdymo centras, Šiaulių Petro Avižonio regos centras, Šiaulių r. Kužių vidurinė mokykla, Šiaulių r. Verbūnų mokykla, Šiaulių „Sandoros“ progimnazija. Iš viso projekte dalyvavo 394 mokiniai. Projekto finansuojamų išlaidų suma – 892 792 Lt (aštuoni šimtai devyniasdešimt du tūkstančiai septyni šimtai devyniasdešimt du litai 00 ct). Dažnai specialiųjų ugdymosi poreikių (SUP) turintys mokiniai atsiduria bendruomenės socialinėje atskirtyje. Jie dažnai nepritampa prie bendraamžių, nusivilia, mažėja jų socialinis aktyvumas, mokymosi motyvacija. Didėja rizika, kad savirealizacijai mokiniai pasirinktų neigiamą socialinį elgesio modelį. Jiems reikalinga specialioji pedagoginė pagalba, dėmesys. Specialiųjų ugdymosi poreikių mokiniai patiria sunkumų ne tik formaliojo, bet ir neformaliojo ugdymosi veiklose, jiems sunku įsisavinti naują informaciją, jie jaučiasi vieniši, nesuprasti, nepilnaverčiai.

Projekto metu buvo siekiama ne tik padėti vaikui įsisavinti teikiamas žinias, bet ir

formuoti mokymosi įpročius bei įgūdžius ateičiai. Skatinama vaikų socialinė integracija ir pasitikėjimas bendraujant.

Mokytojai, dirbdami su SUP vaikais, įgijo vertingos patirties, jos nauda bus jaučiama ir po projekto įgyvendinimo. Specialiųjų ugdymosi poreikių turintiems mokiniams būtina individuali mokytojo pagalba. Jiems sunku suvokti mokomąją medžiagą, patirti sėkmę moksle. Tokie vaikai dažnai praranda pasitikėjimą savo jėgomis, mažėja jų mokymosi motyvacija. Įgyvendinant projekto veiklas pamokų metu mokiniams buvo teikiama individuali specialioji pedagoginė pagalba. Mokiniai geriau įsisavino mokomąją medžiagą, gerėjo jų mokymosi rezultatai, motyvacija, mažėjo neigiamas socialinis elgesys. Prioritetas buvo teikiamas mokinių gebėjimo įsisavinti naują informaciją ugdymui. Mokiniai buvo skatinami ieškoti ir rasti būdų savarankiškai suprasti ir įsisavinti informaciją bei užduotis, sėkmingai dalyvauti mokymosi procese, ugdomos kompetencijos tų sričių, kuriose mokiniai patirdavo sunkumų.

Dirbant su SUP mokiniais ypatingą reikšmę turi informacijos pateikimo vaizdumas, aiškumas, galimybė sudominti ir įtraukti mokinių į mokomąją veiklą. Priemonės, padedančios mokiniams suprasti ir įsisavinti naują informaciją, – svarbi specialiosios pedagoginės pagalbos dalis. Išskyrė tris priemonių grupes, kurios sudarė sąlygas pedagogui kasdien rasti būdų, technikų ir galimybių mokiniams tą ar kitą paaiškinti, juos sudominti ir įtraukti į mokymosi bei naujų atradimų procesą.

I grupė – metodinė medžiaga, pratybos, vadovėliai, vaizdinės priemonės, kurios būtinos kasdienėje pedagogo veikloje.

II grupė – kompiuterizuotos mokymosi vietos, kurių dėka SUP mokiniams tapo prieinamos informacinės ir komunikacinės sistemos. Turėdami galimybę dirbti su informacinėmis komunikacinėmis technologijomis, mokiniai mokėsi rinkti, kaupti ir sisteminti mokomąją medžiagą, įgijo praktinės patirties, kuri ypač svarbi ir naudinga tolesniam mokymuisi ir ateities planavimui.

III grupė – „EduLink“ sistemos. Pirmieji Lietuvoje naudoti „EduLink“ sistemos pradėjo Šiaulių logopedinės mokyklos logopedai ir ugdytiniai. „EduLink“ – tai pagalbinė, girdėti padedanti sistema, skirta mokiniams, turintiems specifinių mokymosi (ypač skaitymo, rašymo), elgesio ir emocijų sutrikimų. Šios technologijos pagerina kalbos aiškumą, girdimumą, supratimą. Vaikas geriau girdi mokytoją, jį mažiau blaško pašaliniai dirgikliai. „EduLink“ padeda mokiniams susikaupti,

įdėmiai klausytis, o tai turi įtakos mokinių žinių lygiui, savivertei, bendrai emocinei ir psichologinei savijautai. „EduLink“ sistema leidžia stipriai pagerinti kalbos supratimą, girdimumą, dėmesingumą, susikaupimą, klausymo atmintį, motyvaciją (vaikai patys jaučia teigiamą rezultatą). Šios sistemos efektyvios norint įveikti specifinius rašymo sutrikimus, jos padeda mokiniams aiškiau girdėti skardžius ir duslius priebalsius, ilgus ir trumpus balsius, geriau diferencijuoti balsius ir dvibalsius. Naudojant šiuos aparatus gerėja mokinių skaitomo teksto, kalbos suvokimas.

Dalyvaudami neformaliuose užsiėmimuose mokiniai jautėsi laisvi, darėsi savarankiškesni, pilietiškiesni, humaniškesni, stiprėjo jų socialiniai įgūdžiai ir motyvacija. Neformaliuose veiklose didelis dėmesys skiriamas socialinių, psichologinių, komunikacinių kompetencijų ugdymui, praktinių, pritaikomų žinių gilinimui, sritims, kurios padeda asmeniui atsiskleisti. Neformalusis ugdymas buvo orientuotas į vaikų karjeros planavimą, socializaciją ir unikalų talentų bei gebėjimų suradimą, ugdymą, veiklas vasaros atostogų metu (vasaros dienos stovykla „Mano pasaulis“, „Mažieji talentai“) ir ne darbo dienomis.

Įgyvendinus projektą sumažėjo specialiųjų poreikių asmenų socialinė atskirtis, suaktyvėjo mokinių visuomeninė integracija, formavosi teigiamas visuomenės požiūris į specialiųjų poreikių turinčius asmenis. Projekto veiklos užtikrino visiską diskriminacijos eliminavimą: į projekto veiklas įtraukti VISI specialiųjų poreikių turintys mokiniai, nepriklausomai nuo jų lyties, SUP lygio, rasės, etninės kilmės ar tikėjimo, amžiaus, negalios, seksualinės orientacijos, turtinės padėties.

Skatinant mokymąsi, savirealizaciją ir integraciją sumažėjo ir mažės rizika specialiųjų poreikių turintiems asmenims patirti skurdą, didės jų galimybės integruotis į darbo rinką ateityje. Specialiųjų poreikių mokiniai ugdymo procese siekė kuo daugiau teigiamų rezultatų, aktyviai dalyvavo visose mokyklos ir bendruomenės gyvenimo srityse (formaliajame ir neformaliajame ugdyme). Tai sudarė sąlygas tęsti mokymąsi, pagal gebėjimus siekti aukščiausio jiems įmanomo išsilavinimo lygio, dirbti ir tapti lygiaverčiais bendruomenės nariais. Mums svarbi projekto valorizacija – ypač didelė išliekamoji vertė, patirties sklaida bei viešinimas. Seminaro „Asmenų, turinčių specialiųjų ugdymosi poreikių, ugdymo organizavimo ir švietimo pagalbos plėtros gairės“ (2012-06-19, Parodų rūmai „Litexpo“, Vilnius) dalyviams pristatė projekto „Švietimo paslaugų sistemos prieinamumo didinimas specialiųjų poreikių

mokiniams ir švietimo pagalbos specialistams Šiaulių miesto ir rajono mokyklose“ veiklą, dalijomės gerąja patirtimi, aptarėme ugdymo ir švietimo pagalbos plėtros modelius, užtikrinančius paslaugų prieinamumą SUP turintiems mokiniams. Tarptautinėje konferencijoje „Švietimo paslaugų sistemos prieinamumo didinimas specialiųjų poreikių mokiniams ir švietimo pagalbos specialistams, remiantis Lietuvos ir Europos šalių patirtimi“ (2011-05-10, Šiaulių logopedinė mokykla), kurią rengėme kartu su projekto „Švietimo paslaugų sistemos prieinamumo didinimas specialiųjų poreikių mokiniams ir švietimo pagalbos specialistams Šiaulių miesto ir rajono mokyklose“ ir užsienio šalių (Turkijos, Rumunijos, Ispanijos, Kipro, Švedijos) partneriais, aptarėme efektyviausius darbo metodus, būdus, ieškojome kelių, kurie padėtų kurti optimaliai malonią ir drauginančią aplinką specialiųjų poreikių mokiniams, siekti ugdymo ir integracijos sėkmės.

Norėdami apibendrinti tikslinių grupių atstovų vertinimus, atlikome anketinę apklausą.

Tėvai (globėjai, rūpintojai) – lygiaverčiai ugdymo proceso dalyviai. Jų nuomonė labai svarbi priimant sprendimus, darant išvadas, planuojant ugdymo procesą. Atsakdami į anketos klausimus tėvai nurodė, kad jų vaikai turėjo galimybę individualiai konsultuotis su pagalba teikiančiu pedagogu. Tėvai pastebėjo, kad pagerėjo vaikų mokymosi rezultatai, motyvacija, gebėjimas įsisavinti naują informaciją, padidėjo savivertė, vaikai įgijo naujų kompetencijų.

Neformaliojo ugdymo veiklose, tėvų teigimu, lavėjo vaikų socialiniai įgūdžiai, buvo ugdomas vaikų kūrybiškumas, iniciatyvumas. 29 proc. apklausoje dalyvavusių tėvų teigė, kad padidėjo vaikų kūrybiškumas, 33 proc. – kad iniciatyvumas, 35 proc. – kad socialiniai įgūdžiai.

Atsakdami į anketos klausimus visi mokiniai teigė, kad jaučiasi esantys savo klasės, mokyklos, bendruomenės dalimi, jog turi galimybę bendrauti ir mokytis bendradarbiaudami, laisvai reikšti savo mintis. Prisiimdami atsakomybę už dalyvavimą ugdymo procese, mokiniai nurodė, kad galėjo paprašyti pagalbos padedančio mokytojo, kad mokytis buvo lengviau, įdomiau, jog lengviau suprato dėstomą dalyką, pradėjo labiau pasitikėti savimi, kad pagerėjo jų pažymiai.

Neformaliojo ugdymo veiklose mokiniai teigia susiradę naujų draugų, gerai ir prasmingai praleidę laisvalaikį, teigia, jog pagerėjo jų socialiniai įpročiai ir įgūdžiai. Mokiniai išreiškė pageidavimą panašiuose projektuose dalyvauti ir ateityje.

Savo ateitį mokosi kurti patys

Šiaulių r. Gruzdžių lopšelio-darželio „Puriena“ laikinos globos grupėje visus metus buvo vykdomas sveikatinimo projektas „Mano ateitis – mano rankose“, – praneša „Dialogui“ direktoriaus pavaduotoja ugdymui **Aušra Petraitytė**. Organizuotos šventinės popietės su šokiais ir dainomis, kurti gerumo simboliai ir eilėraščiai, vykta į pažintines keliones: vaikai aplankė Vilnių, Trakus, Kernavę, Panevėžyje veikiančias meninio stiklo dirbtuves, Uptytės linų muziejų ir Pašilių stumbryną. Gilinant projekto dalyvių žinias apie sveiką gyvenseną, aktyvų laisvalaikį, svaigalų ir rūkymo žalą, buvo organizuotos sveikatos savaitė „Augu sveikas ir žvalus“ bei savaitė „Laisvalaikis kitaip“. Jų metu minėta pasaulinė diena be tabako, organizuotas plakatų konkursas.

Pedagogė pasakoja: „Aktyvinant globotinių laisvalaikį, organizuotos sportinės žaidynės, judėjimo diena. Ugdytiniai dalyvavo Bubių miškuose organizuotose karinėse pratybose-orientacinėse varžybose, važinėjo keturračiais motociklais, budrumo reikalavo „minų“ laukas.

Stiprinant vaikų savęs pažinimo jausmą, keliant jų savivertę, siekiant padėti vaikams pažinti save ir atsiskleisti, skatinant juos darniai bendrauti tarpusavyje, organizuotas kūrybos vakaras „Pasirink teisingą kelią“, rytmetys „Vaikų svajonės įgauna sparnus“. Visą projekto vykdymo laikotarpį ugdytiniai kūrė knygą „Gyvenimo spalvos“, į kurią suguldė mintis bei rašinius apie gyvenimą, jo prasmę, draugus, namų ilgesį, mokyklą. Sukaupia piešinių apie vasaros išpūdžius, piešti draugų portretai, rudens grožis, žiemos akimirkos ir t. t.

Džiugu, kad įgyvendinus projektą susiformavo naudingi įpročiai, tinkamas elgesys saugant savo sveikatą, padidėjo globojamų vaikų savęs vertinimas, susiformavo sėkmingai socializacijai būtini ryšiai.“

■ Judėjimo diena Bubiuose

Motyvaciją mokytis skatina netradicine veikla

„Mūsų mokykla, Tauragės profesinio rengimo centras, kaip ir ne viena kita mokymo bei ugdymo įstaiga, susiduria su mokinių mokymosi motyvacijos stoka. Ką mes, anglų kalbos mokytojos, darome, kad didėtų mokinių motyvacija? Pirmiausia, atsižvelgiame į mokinių poreikius ir tikslus. Sudarome galimybę mokinių saviraiškai. Rengiame konkursus, popietes, kurios mokiniams būtų įdomios, skatintų mąstyti“, – dalijasi anglų kalbos mokytoja **Andželina Jurkienė**. Pedagogė „Dialogui“ parašė apie savo centre surengtą konkursą „Ar aš moku kalbėti angliškai?“ (*Am I good at English?*). Į jį įsitraukė 11–12 klasių mokiniai, mokytojai, mokyklos administracija – visi, kuriems anglų kalba įdomi ir reikalinga.

Pasirodymai, pasak informacijos autorės, buvo pilni jaunatviško maksimalizmo, kūrybiškumo, originalumo. Mokiniai drąsiai pritaikė anglų kalbos žinias įvairiose situacijose: kūrė, vaidino, dekoravo, dainavo. Vienos komandos nariai suvaidino trumpą spektakliuką apie dvasių iškvietimą. Kiti persirengė vaiduokliais ir pa-

linksmino žiūrovus smagiais žaidimais bei vaišino pačių keptais tradiciniais „raganų piršteliais“. Dar kiti žengė raudonu kilimu demonstruodami pačių iš plėvelės siūtas sukneles, padabintas rudeninėmis gėlėmis. Suvaidinti svarbiausi skirtingų žmogaus gyvenimo tarpsnių įvykiai. Visiems patiko „daržovių šou“, linksmas obuoliukų šokis. Įdomiai mokiniai suvaidino šių dienų vaizdelį – skaitmeninės televizijos įvedimą.

„Mes, anglų kalbos mokytojos, taip pat nelikome stebėtojos. Skaitėme eilėraščių interpretacijas, pasakojome kavos atradimo istoriją. Mokytoja V.Šetkienė pristatė ir pavaišino visus savo gamybos šokoladiniais saldainiais ir t. t. Visos komandos buvo parengusios labai išradingus pasirodymus. Siekdamas sužadinti mokinių norą dalyvauti konkurse, stengėmės siesti mokomuosius dalykus, deriname veiksmus tarpusavyje. Ruošiantis anglų kalbos konkursui noriai talkino siuvimo būrelio mokytoja V.Endrijaitienė. Jos sukurti suknelių modeliai buvo pristatomi anglų kalba“, – pasakoja mokytoja A.Jurkienė.

Tradicija ir modernumas: nuo Maironio iki Roberto Keturakio

Taip pavadiname netradicinę dešimtokų literatūros pamoką, kurioje dalyvavo labai garbingi svečiai: kraštiečių poetas, prozininkas, publicistas Robertas Keturakis, aktorė, rašytoja Doloresa Kazragytė ir literatūrologė, buvusi mūsų mokyklos ugdytinė dr. Inga Stepukonienė.

VDU docentė, monografijos „Roberto Keturakio kūryba“ autorė I.Stepukonienė labai įtaigiai supažindino jaunimą su iškilais kraštiečio biografijos faktais, akcentuodama jo glaudų ryšį su gimtais Jonučiais ir Garliavos apylinke. Ir ryškiausiomis savo kūrybos temomis, ir visa kultūrine, lituanistine veikla poetas lieka mūsų tautos savasties sergėtojas. R.Keturakio poezija žavi ryškiu žmogaus noru būti savimi, anot pranešėjos, svajone „gyventi ir veikti kaip nepriklausomam ir nepakartojamam individui, kuris ne tik turi teisę, bet ir pareigą įtvirtinti savo nepakartojamumą“.

Šiltame pokalbyje su moksleiviais rašytojas pirmiausia norėjo įteigti, kad žmogui labai svarbu turėti savivertę – suvokimą, jog esame vienintelės, unikalios asmenybės, pašauktos savo laikui. Deja, dažnokai jauniems žmonėms šito supratimo trūksta. Ypač įsiminė poeto, patyrusio poka-

rio kartos išbandymus, žodžiai: „Neleiskite tyčiotis iš savo tėvų, mokytojų, neleiskite tyčiotis iš savo tėvynės. Ir tada kada nors aš, stovintis debesyse, laiminsiu jus.“

Aktorė D.Kazragytė mokiniams priminė esminę lyrikos sampratą – atskleisti, kas dedasi žmogaus sieloje. Ji pasirinko paskaityti tokius R.Keturakio eilėraščius, kurie aiškiai teigia, jog kad ir kas beatsitiktų, gyvenimas nėra beprasmis. Aktorė konstatavo, jog nors daugelis poeto eilėraščių liūdni, jis jaučiasi laimingas žmogus, ir pasiūlė jaunimui pasidomėti kodėl.

Mūsų kraštiečių pamokoje priminė prieš daugelį metų sunkiausią akimirką jam ištartus motinos žodžius: nuolatos suktis nuo tamsos, visada ieškoti šviesos. Akivaizdu, jog šio priesako R.Keturakis ir laikosi visą gyvenimą. Norisi tikėti, kad mokiniai po šio susitikimo labiau suprato, jog dvasinė patirtis, iš kartos į kartą perduodamos esminės tradicinės tiesos leis mums išlikti unikaliems. Iš kitos pusės, kiekviena karta, kiekvienas žmogus turi atnešti ką nors nauja, ieškoti naujų savęs įprasminimo formų, kad išskleistų savąjį aš.

Zigrita PETRAITIENĖ,

Kauno r. Garliavos Jonučių vidurinės mokyklos lietuvių kalbos mokytoja

Atgimusi legenda apie Tada Blindą

„Nenustojame ieškoti patrauklesnių bei lankstesnių mokyklos ir tėvų bendradarbiavimo modelių – bandomė įtraukti tėvus į įvairias mokyklos veiklos sritis. Kviečiame juos į mokyklos organizuojamus renginius, pažintines-kultūrines išvykas, šventes, tėvų dienas... Kartais pavyksta surasti sėkmingo bendravimo formulę, kartais tėvai pravėrę mokyklos duris jaučia ne nerimą, o džiugesį“, – rašo „Dialogui“ lietuvių kalbos mokytoja **Gitana Abromienė** – ir papasakoja apie vieną iš tokių sėkmingų kartų.

Artėjant žiemos šventėms Radviliškio Lizdeikos gimnazijoje atlikta roko opera „Tadas Blinda“ – gimnazijos režisierės R.Atkočiūnienės pastatyta muzikinė lietuviškojo Robino Hudo versija. Roko operoje „Tadas Blinda“ skambėjo A.Mamontovo muzika, aranžuota muzikos mokytojo E.Kablio bei atliekama gimnazijos mokinių. „Mokinių tėvams ir mokytojams legendinė istorija apie svieto lygintoją Tada Blindą turbūt labiausiai įsiminė iš prieš 40 metų sukurto kultinio filmo, kuriame pagrindinį vaidmenį atliko aktorius V.Tomkus. Šį filmą, be abejo, matė ir jaunoji karta, bet tikriausiai šiek tiek skirtingai vertina, profesorės V.Daujotytės žodžiais,

žemaičių plėšikėlio gyvenimo istoriją. Sunku patikėti, kad nors vienas jaunosios kartos atstovas būtų perskaitęs R.Šavelio romaną „Tadas Blinda“. Mokiniams, ko gero, aktualesnis yra istorinis nuotykių filmas „Tadas Blinda. Pradžią“, kuriame T.Blindą įkūnija populiarius šių dienų atlikėjas M.Jankavičius. Kirba klausimas: ar šis herojus ir jo gyvenimo istorija vis dar gali mokiniams papasakoti ką nors nauja ir netikėtą? Pasirodo, gali. Nors tas pats sakiny, ištartas šiandien, neturi tos pačios prasmės kaip anais laikais. Reikia atkreipti dėmesį į ryškų auklėjamąjį roko operos momentą: jaunas žmogus, nusivylęs šių dienų autoritetais, ieško lyderio, kuris būtų patikimas ir žmonių gerbiamas, kuris gintų tiesą savais metodais. Štai kodėl Blindos gyvenimo istorija atgyja ir patraukia mokinius.

Legendinė T.Blindos istorija universali, nes joje išryškėja laisvės ir meilės temos, kurios žmogui visais laikais buvo svarbios. Mokiniai tai perteikė šokio, muzikos bei šviesos sinteze. Žavėjo vaidyba, dainavimas. Į gerai žinomą istoriją mokiniai pažvelgė naujai: pabandė nagrinėti šių laikų socialinius santykius, atskleisti spinduliuojančią meilės jėgą...“ – pasakoja mokytoja G.Abromienė.

➤ MOKYKLOSE

Ekskursija po Grūto parką

Kelmės r. Vaiguvo Vlodo Šimkaus vidurinės mokyklos 5–12 klasių mokiniai dalyvavo ekskursijoje į Grūto parką (projektas „Energija – jėgų šaltinis“, vadovė Danguolė Barauskienė). „Aplankėme sovietinių skulptūrų ekspoziciją, kuri atskleidžia neigiamą sovietinės ideologijos turinį, poveikį vertybių sistemai. Ekskursijos dalyvius sudomino informacinis centras-muziejus. Tai medinis pastatas, primenantis XX a. penktajame, šeštajame dešimtmetyje statytus kultūros namus. Sukaupia įvairi medžiaga parodo ir demaskuoja ideologizuotą sovietinę propagandinę kultūrą, pseudomokslą, sovietinės ideologijos ir propagandos tikslus, priemones ir formas“, – pasakoja „Dialogui“ mokytoja **Felicija Vasiliauskienė**. Pasak informacijos autorės, sovietinių laikų lunaparke vaikams buvo smagu pasisupti karuselėse ir įdomu pamėginti įsivaizduoti, kaip ir kokiuose atrakcionuose žaidė jų tėvai ir seneliai.

Duoklė Barboros Mejerytės atminimui

Šiaulių r. Bazilionų vidurinėje mokykloje atidaryta rašytojai Barborai Mejerytei skirta literatūrinė klasė-muziejus.

„Šiaulių krašto šviesuolės literatūrinis palikimas tikriausiai būtų nuėjęs į užmaršį, jeigu ne Bazilionų vidurinės mokyklos iniciatyva, – pasakoja „Dialogui“ **Rima Babelytė**. – 2003 m. mokyklos globėjo, B.Mejerytės sūnėno, europarlamentaro A.Saudargo dėka mokyklai atiteko vertingas buvusios Bazilionų progimnazijos mokytojos palikimas. Tai romano „Jonė“ rankraštis – 11 iš pažiūros kuklių mokyklinių sąsiuvinų, kuriuose dailia moteriška rašysena pasakojama netradicinė kaimo mergaitės istorija. Mokyklos direktorius R.Gorys pasirūpino, kad 2007 m. romanas išvystų dienos šviesą.“

Susirinkusiesiems į literatūrinės klasės-muziejaus atidarymo renginį direktoriaus pavaduotoja I.Vaičiulienė pristatė muziejaus koncepciją, glaustai papasakojo, kas Bazilionų mokyklos iniciatyva buvo nuveikta dėl B.Mejerytės atminimo. Šiuo metu muziejuje eksponuojami daiktai iš B.Mejerytės sodybos, dailės mokytojos L.Perminienės vadovaujamų 6–8 kl. mokinių fotografijų paroda, svarbiausi eksponatai – jau minėtas B.Mejerytės romano rankraštis bei standai, kuriuose pa-

sakojamas jo virsmo knyga kelias. Vėliau muziejaus ekspoziciją planuojama papildyti rašytojos rankdarbiais, jos sukaupta vertinga biblioteka.

Bazilionų mokyklos likimui abejingi nelieta ir Lietuvos šviesuoliai. Mejerytės literatūrinės klasės-muziejaus atidarymo renginyje pranešimus skaitė Nepriklausomybės Akto signataras, filosofas R.Ozolas, menotyrininkas prof. habil. dr. V.Rimkus, istorikė dr. A.Vasiliauskienė, Lietuvos kultūros fondo pirmininkas H.Smilgys. Literatūrinės klasės-muziejaus atidarymo proga mokykloje pristatyta R.Šlekio fotografijos darbų paroda. Direktorius R.Gorys renginio svečiams pristatė mokyklos viziją – projektą priestato, į kurį planuojama ne tik perkelti šiuo metu nuo mokyklos atskirai esantį darželį, bet ir įrengti Mažąjį lituanikos centrą. Nepriklausomybės Akto signataras R.Ozolas šiame tėviškės mokyklai padovanojo visą gyvenimą kauptą asmeninę biblioteką. Signataras planuoja, kad ateityje jo biblioteka bus nuolat pildoma, dėl to sudarinėjamos sutartys su įvairiomis leidyklomis.

„1773 m. miestelyje apsigyvenę vienuoliai bazilionai čia įkūrė pradžios mokyklą. Šiame Bazilionų vidurinė švęs garbingą 240-ies metų jubiliejų...“ – rašo „Dialogui“ informacijos autorė.

Svečiavosi VU fakultetų dekanai

Praėjusiais mokslo metais bendradarbiavimo sutartį pasirašęs Vilniaus universitetas (VU) ir Molėtų gimnazija toliau draugauja. Susitikti su Molėtų gimnazistais bei rajono vidurinių mokyklų abiturientais buvo atvykę Fizikos, Ekonomikos, Filologijos, Filosofijos, Teisės fakultetų dekanai, kiti atstovai, – praneša „Dialogui“ **Jolanta Liubeckaitė**. Studijų direktorės J.Bortkevič pristatė moksleiviams universitetą, priminė stojimo tvarką, supažindino su studentų gyvenimo bendrabučiuose sąlygomis, kalbėjo apie greutinių studijų ir studentų mainų programas, galimybę gauti dvigubą kvalifikacinį laipsnį. Filologijos fakulteto dekanas A.Smetona akcentavo, kad kiekvienas jaunuolis, kad ir kuo jis gyvenime būtų: siuvėju ar fiziku, filologu ar kiemsargiu, turi siekti savo srityje būti geriausias – būti profesionalas, tada jam „šypsosis sėkmės saulutė“. Dekanas paaiškino, kad filologai studijuoja tai, ką sukūrė ne Dievas, bet žmogus – tekstus, kuriais galima žmogų ne tik išaukštinti, bet ir užmušti. Ekonomikos fakulteto vadovas J.Martinavičius, demonstruodamas banknotą, aiškino, kas yra ekonomika. Fizikos fakulteto dekanas V.Balevičius supažindino su įdomiausiais studentų darbais ir t. t.

Teisės profesorius V.Nekrošius, be kita ko, įteikė jau tradicine tapusią VU Teisės fakulteto Alumni draugijos stipendiją. Šįkart ją pagerbta buvusi gimnazijos mokinių tarybos pirmininkė, aktyvi, gabi abiturientė E.Eidėnaitė.

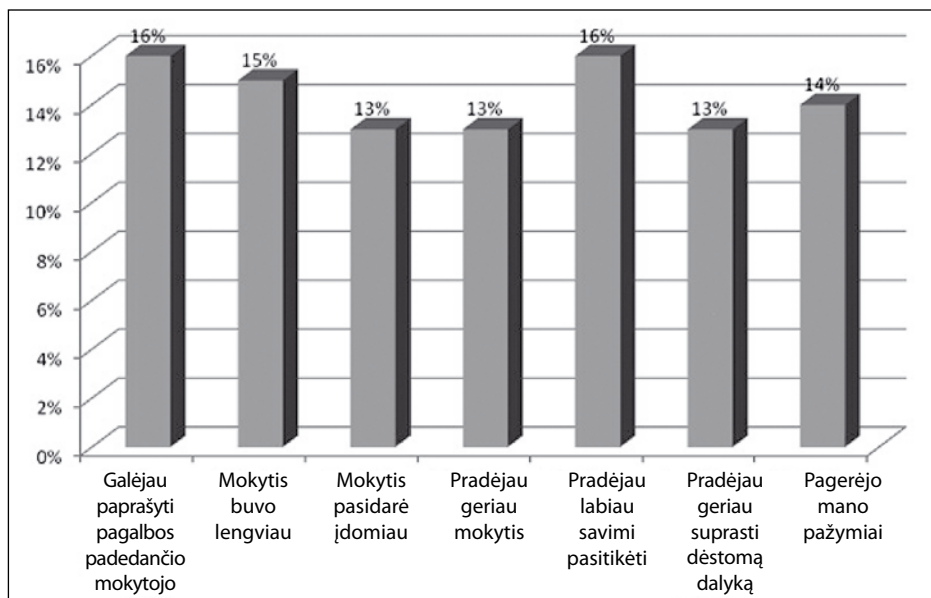
■ VU Teisės fakulteto Alumni draugijos stipendija pagerbta buvusi gimnazijos abiturientė **Eigilė Eidėnaitė**. Apdovanojimą įteikė profesorius **Vytautas Nekrošius**.

Projekto „Švietimo paslaugų sistemos prieinamumo didinimas specialiųjų poreikių mokiniams ir švietimo pagalbos specialistams Šiaulių miesto ir rajono mokyklose“ aktualijos ir svarba tenkinant mokinių specialiuosius ugdymosi poreikius

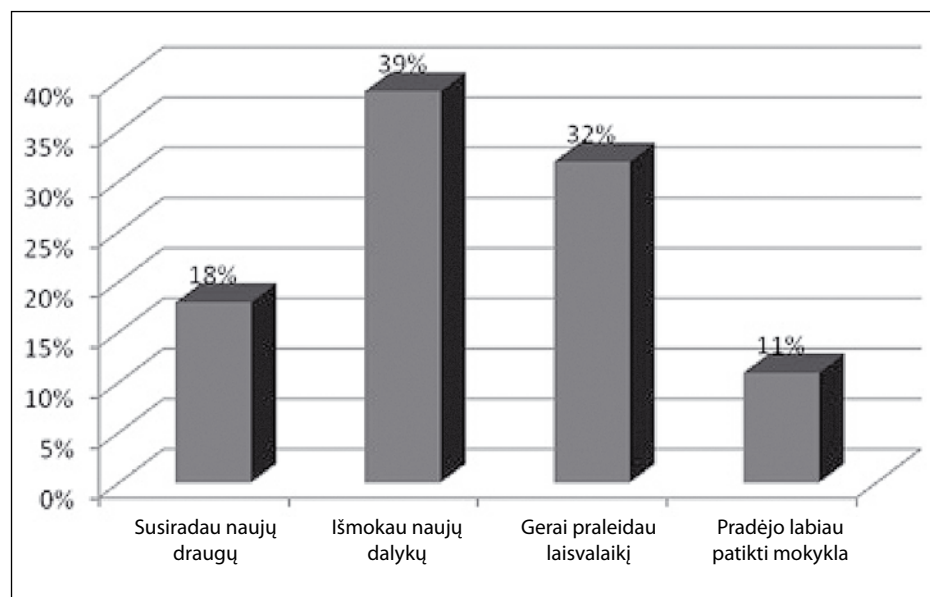
▷ Atkelta iš 12 p.

Mokytojai teigiamai vertino kolegų pagalbą, bendradarbiavimą. Pedagogai pastebėjo, kad šis projektas praturtino ugdymo procesą, skatino mokytis naujų dalykų. Atsakydami į anketos klausimus mokytojai nurodė, kad pagerėjo mokinių ir mokytojų tarpusavio ryšys, mokinių mokymosi rezultatai ir motyvacija, jie įgijo naujų kompetencijų. Visiems projekto dalyviams buvo sudaryta galimybė aktyviai dalyvauti mokyklos ir bendruomenės

Mokinių atsakymai apie formalųjį ugdymą

Mokinių atsakymai apie neformalųjį ugdymą

gyvenime. Tik veiksmingai bendraudami ir bendradarbiaudami su mokiniais, jų tėvais (globėjais, rūpintojais), kolegomis, galėsime užtikrinti ugdymosi kokybės veiksmingumą ir siekti pozityvių rezultatų mokiniui ir visai bendruomenei.

Šiaulių logopedinės mokyklos (ŠLM) direktorė **Rūta LANAUŠKIENĖ**, ŠLM Vaiko gerovės komisijos pirmininkė specialioji pedagogė **Laima GLAZAUSKIENĖ**

Užs. 402

DIALOGAS

Vyriausioji redaktorė
Elena Tervidyte
Tel. 234 4328,
mobil. 8 ~ 699 38 150,
telena@takas.lt

www.dialogas.com

Redaktorė **Lizeta Lozuraitytė**: redaktore@dialogas.com; tel. 234 0482
Apžvalgininkas **Vytautas Strazdas**: apzvalgininkas@dialogas.com; tel. 234 6943
Korektorė **Lina Paragytė**: korektura@dialogas.com
Maketuotojas **Arturas Gusevas**: maketas@dialogas.com
Vyr. buhalterė **Rasa Krilavičiūtė**: buhalterija@dialogas.com
Administratorė **Daiva Šilinskaitė**: info@dialogas.com; tel./faksas 234 1571
Prenumerata: prenumerata@dialogas.com

Savaitraščio indeksas 0017.
Redakcija: Antakalnio g. 31, LT-10312 Vilnius. Faksas 234 1571
Įmonės kodas 221262680. Atsiskaitomoji sąskaita LT72 70440 6000118958
AB SEB bankas. Banko kodas 70440.

Straipsnių autorių mintys gali nesutapti su redakcijos nuomone. Už reklamos ir skelbimų turinį redakcija neatsako. Rankraščiai nerecenzuojami ir negražinami. Kopijuoti ar platinti savitiraštąje publikuojamą medžiagą be redakcijos sutikimo draudžiama.

Leidžia UAB „Polilogas“.

REMIA SPAUDOS, RADIO IR TELEVIZIJOS FONDAS Media Support Foundation

Išleista ketvirtadieniais.
Laikraštis leidžiamas nuo 1992 m. sausio 10 d. SL 093. 4 sp. l. Tir. 2021 egz.
Spausdino UAB „Lietuvos ryto“ spaustuvė,
Gedimino pr. 12a, LT-01103 Vilnius.
ISSN 1392–1916

MOKYKLOSE

Paroda-konkursas „Žiemos puokštė“

Kauno miškų ir aplinkos inžinerijos kolegijoje organizuota respublikinė paroda-konkursas „Žiemos puokštė“, respublikinis proginio atviruko konkursas bei atvirų durų diena, – praneša „Dialogui“ Prienų r. Balbieriškio pagrindinės mokyklos Kunigiškių pagrindinio ugdymo skyriaus atstovė **Vytautė Norkevičiūtė**. Pasak informacijos autorės, konkursui atsiųsti 258 atvirukai iš 69 mokyklų. Į parodą-konkursą „Žiemos puokštė“ atvyko 130 mokinių iš 25 mokyklų (daugelis šalies kelių tuo metu buvo užpustyti). Mokiniai supažindinti su biomedicinos ir technologijų krypties specialybėmis. Renginio metu buvo demonstruojamos šiuolaikinės hidrotechnikos, kadastrinių matavimų, želdinių projektavimo ir įrengimo, miškininkystės darbų technologijos. Mokiniai galėjo patys išbandyti kai kuriuos technologinius procesus, turėjo progą pabendrauti su kolegijos darbuotojais ir studentais. Parodai-konkursui „Žiemos puokštė“ Balbieriškio pagrindinės mokyklos ir Kunigiškių pagrindinio ugdymo skyriaus mokiniai paruošė 7 kalėdinius vainikus, 4 proginius atvirukus, 1 puokštę skyrė slaugos ligoninei bei senelių namams. Ugdytinius lydėjusios mokytojos J.Milaš ir O.Žvaliauskienė dalyvavo seminare „Spygliuočių rūšių morfologinė įvairovė ir jų panaudojimo galimybės floristikoje“.

Pastangos gyventi darniau

„Švenčionių pradinėje mokykloje visą gruodžio mėnesį stengėmės gyventi darniau. Taip daryti skatino ir mokykloje vykdomas projektas „Pertraukos be triukšmo“, – rašo „Dialogui“ minėtos mokyklos psichologė **Aušra Kaukėnienė** ir socialinė pedagogė **Nijolė Vaitkuvienė**. Informacijos autorės pasakoja, jog per pertraukas mokiniams buvo siūloma pasirinkti patinkančią veiklą. Koridoriuje buvo įkurtas „kino teatras“, kuriame mokiniai žiūrėjo ir su mokytojais aptarė ugdumuosius animacinius filmukus, žaidė įvairius stalo žaidimus: šie mokė vaikus ne tik džiaugtis laimėjimais, bet ir sugebėti tinkamai reaguoti į pralaimėjimus. Buvo organizuotas piešimas tema „Mano džiaugsmas“. Ant klasių durų prikabin-tų lapų mokiniai rašė, kodėl džiaugiasi savo klase: daugelis minėjo, kad yra geros, įdomios, mylimos mokytojos, kad vyksta linksmos pamokos, kad draugai prajuokina. Per pertraukas mokiniai prisiminė mokyklos taisykles, sąžiningai atliko budėtojo pareigas ir draugiškai žaidė. „Užimtumas per pertraukas skatino mokinius draugiškai būti kartu, kuriant ug-dymuisi palankią aplinką“, – rašo Švenčionių pradinės mokyklos bendruomenės atstovės.

Gamtos ir tikslųjų mokslų savaitė

Šiaulių Dainų progimnazijoje įvyko gamtos ir tikslųjų mokslų savaitė. 5–8 kl. moki-niai dalyvavo loterijoje „Laimingi skaičiai“, konkurse „Pažangiausios klasės titulas“, akcijo-je „Pusryčių fiesta“, viktorinoje, parengė ir pristatė pranešimus tema apie gamtos ir tikslųjų mokslų naujoves. Renginių metu mokiniai įgijo praktinių įgūdžių, diskutavo ir mokė vieni kitus. Paskutinę savaitės dieną vyko renginių apibendrinimas, padėkos raštų ir saldžių do-vanų įteikimas nugalėtojams. Renginius organizavo gamtos ir tikslųjų mokslų metodinės grupės mokytojos, „Dialogui“ apie savaitę parašė grupės pirmininkė **Vilma Jasevičienė**.

Sutiko antrąją mokytojos knygą

Rokiškio Juozo Tumo-Vaižganto gimnazijos „Romuvos“ padalinio skaitykloje įvyko popietė „O kur Jūs, mano mokiniai?“, skirta buvusios lietuvių kalbos ir literatūros mokyto-jos Vandos Vasiliauskienės knygos „Brydė per gyvenimą“ sutiktuve. Tai jau antroji au-torės knyga. Leidinyje ne tik spausdinami pedagogės eilėraščiai – mokytoja taip pat dali-nasi ir vaikystės bei jaunystės prisiminimais, pasakoja apie savo šeimą, pedagoginę veiklą, įterpia buvusių auklėtinių minčių, prisimena Sąjūdžio laikus, – „Dialogui“ praneša minė-tos mokyklos bibliotekos vedėja **Reda Kiselytė**.

ŠU gimnazijoje išbandyta tamburela

Šiaulių universiteto gimnazija (ŠUG) sulaukė netikėtos naujametės dovanos – Itali-jos tamburelos (nacionalinė šios šalies sporto šaka) federacijos atstovai gimnazijai pa-dovanojo šio žaidimo priemones, – praneša „Dialogui“ ŠUG direktoriaus pavaduotojas **Bronislovas Rudys**. Tamburela daugiausia žaidžiama nedideliuose Italijos miesteliuose, tačiau pastaraisiais metais ši sporto šaka labai išpopuliarėjo, išplito Vokietijoje, Prancū-zijoje, Ispanijoje, Vengrijoje ir ypač Kuboje. Tamburelos priemonės – kamuoliukus iš gumos ir tambūrus, arba vienpusius apskritus būgnus, su ant karkaso užtempta dirbtine oda, į gimnaziją atvežė federacijos atstovas Giuseppe Olivieri ir buvusi mokyklos ugdytinė Vitalija Linkutė. Kūno kultūros mokyto-jams perduotomis priemonėmis vienu metu galės žaisti 2 komandos: sporto salėje 3 žai-dėjai prieš 3 arba lauke 5 žaidėjai prieš 5. Žaidimui lauke skirti balti 59 mm dydžio ka-muoliukai, žaidimui salėje naudojami šiek tiek didesni.

Varėniškiai mokytojai bendradarbiauja

Pasitinkant Trijų karalių šventę į Varėnos r. Merkinės Vinco Krėvės gimnaziją susirin-ko aplinkinių mokyklų – Nedzingės ir Merkinės pagrindinių bei Perlojos mokyklos-daugia-funkcio centro – mokytojai. Tokį susitikimą jau penkti metai organizuoja gimnazijos gam-tos bei tikslųjų mokslų mokytojų grupė, kuriai vadovauja matematikos mokytoja Stanislava Barčiauskienė. Šiemet prie tradicijos pasikviesti kolegas prisijungė ir kalbų pedagogai. „Su-ėję draugėn aptarėme, kaip sekasi integruotis gimnazijoje iš minėtų ugdymo įstaigų atvyku-siems naujokams, besimokantiems daugiausia pagal vidurinio ugdymo programą. Dalykų grupėse buvo panagrinėti ugdymo klausimai, kolegos iš kitų mokyklų pasidalijo savo darbo patirtimi, išklause vidurinio ugdymo konkcentre dirbančių gimnazijos mokytojų prašymų, į kokius dalykus reikia kreipti didesnę dėmesį pagrindinėse klasėse, kad mokinyms patirtų ma-žesnę šoką iš esmės pasikeitus tiek ugdymo programai, tiek ir mokymosi aplinkai“, – dalijasi Merkinės Vinco Krėvės gimnazijos lietuvių kalbos mokytoja **Rita Černiauskienė**.

PRO MEMORIA

STANISLAVA LOVČIKAITĖ
1929-12-29 – 2013-01-07

*Už kalnelių saulė leidžias...
Amžių slaptos knygos skleidžias.
Žemės šlamesys nutilo...
Švyti jaunatis ant šilo...
Žvaigždės žemės miglą lydi...
Jau dangus žvaigždynais žydi...
Jurgis Baltrušaitis*

Sausio 7 dieną mus paliko Mokytoja, kul-tūros ir visuomenės veikėja, Šiaurės Lietuvos šviesuolė Stanislava Lovčikaitė. Ji senosios gimnazijos auklėtinė, kuriai mokykla – visas jos gyvenimas. Studijavo Šiaulių ir Vilniaus pedagoginiuose instituteuose, direktoriavo Žudžgalio (Anykščių r.) ir Staškaviečių (Pasva-lio r.) aštuonmetėse mokyklose. Nuo 1965 m. iki 2004 m. Linkuvos vidurinėje mokykloje (dabar Linkuvos gimnazija) dėstė lietuvių kal-bą ir literatūrą, vėliau tikyba.

Mokytoja buvo ypatinga inteligentė, o mokykla jai – tikras kultūros židiny, kuriame ji puoselėjo meilę Tėvynei, Žmogui, Knygai ir Gimtajam žodžiui. Apdovano-ta išskirtiniu pedagogės talentu, nepaprastu darbštumu, energija, ji siekė tobulumo tiek profesinėje, tiek popamokinėje veikloje.

Ilgą laiką buvo mokytoja metodinin-

kė, 1993 metais vienintelei rajono lituanis-tei suteiktas mokytojos ekspertės vardas. Jos straipsniai užsienio, lietuvių literatūros dėsty-mo klausimais spausdinti metodiniuose leidi-niuose. Mokytojos iniciatyva mokykloje lan-kėsi žymiausi Lietuvos rašytojai, poetai, akto-riai, skelbė mokiniams sovietinės stagnacijos laikais laisvą, nevaržomą tiesos žodį. Mokyto-ja Stasė paliko rašytojo J.Paukštelio laiškus, su-telkusi Linkuvos bendruomenės jėgas pasta-tė miestelyje paminklą rašytojui ir linkuviams „Čia mūsų namai“. Jos iniciatyva atstatytas pa-minklas-kryžius Linkuvos gimnazistams, žu-vusiems pirmosiomis karo dienomis, stoga-stulpis gimnazijos jubiliejui, prisidėta atiden-giant atminimo lentas pirmajam gimnazijos direktoriui I.Brazdžiūnui, knygnešiams.

Būdingiausias jos asmenybės bruožas buvo drąsa, kuri ateina su ramiu Mokytojos žodžiu, su Tėvynės meile (ji visada pabrėžda-vo, kad „šiandien trūksta patriotizmo“). Drą-sa – tai sugebėjimas sakyti tiesą visur ir vi-sada, tai sugebėjimas nesutrikti, kai apšau-kiama melage dėl religijos, nes jos nuosta-ta – jeigu jau melstis, tai atvirai, visa širdimi ir protu. Galų gale drąsa – tai įgimtas poreikis būti savimi, daryti gerus darbus. Taip 1980 m. gimsta etnografinis ansamblis „Linkava“, ku-rio septyniolika teminių programų sugula į knygą „Linkava: tradicija dabartyje“, o su juo ir videofilmas „Linkuvių vestuvės“. 2008 m. iš-leidžiama antra knyga „Tarp būties ir buities“.

Stanislava Lovčikaitė viena pirmųjų Lietu-vos Persitvarkymo sąjūdžio Pakruojo skyriaus narių, vietos Sąjūdžio laikraščio „Langas“ (vė-liau „Mūsų langas“) redaktorė, Sausio 13-osios ir Baltijos kelio dalyvė, Garbės kraštotyrininkė, „Žiemgalos linkuvių“ klubo pirmininkė, už visą veiklą apdovano-ta garbės ženklu „Už nuopel-nus Šiaulių apskrįčiai“. Savo knygoje Mokyto-ja rašo: „Žinau tik viena: niekas žmogaus gy-venime neįvyksta atsitiktinai. Tik po daugelio metų atsiveria buvusios paslaptys, įvykių prie-žastys, ir tada suprant: visa tai tau buvo duo-ta ne veltui. Gal ne dėl savęs, o dėl kitų, šalia esančiųjų. Viskas juk Jo rankose.“

Ačiū Mokytojai, kad ne tik gražiais žo-džiais, bet prasmingais darbais mokė ir mus mylėti Lietuvą, jos kalbą ir žmones.

Tebūna Jai lengva gimtinės žemė.

Linkuvos gimnazijos bendruomenė

ŠIAME „DIALOGO“ NUMERYJE MINIMOS
42 UGDYMO ĮSTAIGOS

„Paparčio“ pradinė, Kaunas
„Ringuvos“ specialioji, Šiauliai
„Sandoros“ progimnazija, Šiauliai
„Varpelio“ pradinė, Kaunas
Balbieriškio pagrindinė, Prienų r.
Balsių pagrindinė, Pakruojo r.
Bazilionų vidurinė mokykla-darželis, Šiaulių r.
Dainų progimnazija, Šiauliai
Garliavos Jonučių vidurinė, Kauno r.
Gruzdžių lopšelis-darželis „Puriena“, Šiaulių r.
Juozo Tumo-Vaižganto gimnazija, Rokiškis
Krakių Mikalojaus Katkaus gimnazija, Kėdainių r. sav.
Kuršėnų Pavenčių, Šiaulių r.
Kužių vidurinė, Šiaulių r.
Lauro Stukos-Gucevičiaus gimnazija, Kupiškis
Linkuvos gimnazija, Pakruojo r.
Lizdeikos gimnazija, Radviliškis
Logopedinė, Šiauliai
Lopšelis-darželis „Liepaitė“, Raseiniai
Lopšelis-darželis „Šilinelis“, Kaunas
Merkinės pagrindinė, Varėnos r.

Merkinės Vinco Krėvės gimnazija, Varėnos r.
Molėtų gimnazija, Molėtai
Muzikos, Anykščiai
Nedzingės pagrindinė, Varėnos r.
Panemunės pagrindinė, Alytus
Perlojos mokykla-daugiafunkcis centras, Varėnos r.
Petro Avižonio regos centras, Šiauliai
Privati Vilniaus krikščionių mokykla, Vilnius
Profesinio rengimo centras, Tauragė
Salduvės progimnazija, Šiauliai
Salomėjos Nėries gimnazija, Vilnius
Sanatorinė, Šiauliai
Specialioji, Panevėžys
Specialiojo ugdymo centras, Šiauliai
Šaltinių pagrindinė, Alytus
Šiaulių universiteto gimnazija, Šiauliai
Švenčionių pradinė, Švenčionys
Vaiguvo Vlodo Šimkaus vidurinė, Kelmės r.
Verbūnų, Šiaulių r.
Vievio gimnazija, Elektrėnų sav.
Vilkijos žemės ūkio, Kauno r. sav.

Nuoširdžiai užjaučiame „Dialogo“ vyriausiąją redaktorę
Eleną TERVIDYTĘ dėl brolio netekties.
Tegul Visagalis nepagaili stiprybės Jai ir Jos artimiesiems.

Lietuvos mokytojų profesinė sąjunga

Ką mokytojai veikia per mokinių atostogas?

„Dažnai mokiniai ar jų tėvai paklausia: „Ką veikia mokytojai per mokinių atostogas?“ O veiklą mokytojai tikrai turi labai įvairių. Tai ne tik įprasti darbai – sąsiuvinų taisymai, edukacinių erdvių tvarkymas, teminių planų koregavimas, ruošimasis pamokoms, metodinių priemonių rengimas. Dirbdami su mokiniais mokytojai labai mažai turi laiko pabendrauti su kolegomis, pasidalyti, ką nauja, įdomaus radome, supratome. Mokinių atostogos – tas laikas, kuris leidžia daugiau bendrauti, dalintis, džiaugtis ir mokytis – ne tik iš knygų, bet ir vieniems iš kitų“, – rašo „Dialogui“ Šiaulių r. Salduvės progimnazijos lietuvių kalbos mokytoja **Genovaitė Reizgevičienė**.

Pedagogė praneša, jog vienas iš pirmų 2013 metų susibūrimų jos mokykloje buvo mokytojų rengtų metodinių priemonių paroda-pristatymas. Net 20 mokytojų panoro parodyti naujai parengtas priemones, kurias jie naudoja savo kasdieniame darbe. Tarp jų buvo ne tik įvairiausi plakatai, lankstinukai, renginių scenarijai, pamokų planai, bet ir maketai, trafaretai, žaidimai. Mokytoja S.Bartkuvienė pristatė savo parengtas programas anglų kalbai ir pasakojo, kaip dirba su interaktyvia lenta. Specialiosios pedagogės L.Tomėnienė ir J.Biliūnienė interaktyvioje lentoje pristatė programėles matematikos pamokoms tiems, kam šis dalykas sunkiau sekasi. Daugeliui mokytojų patiko integruotų dalykų priemonės.

„Tokia mokytojų metodinių priemonių paroda-pristatymas Salduvės progimnazijoje pirmą kartą vyko erdvioje aktų salėje, – pasakoja informacijos autorė. – Anksčiau gerą darbo patirtimi dalydavomės savo metodinėse grupėse. Šįkart idėjų sklaidos galimybės buvo platesnės. Viso renginio metu mokytojai lapuose vertino vieni kitų darbus pagal iš anksto aptartus kriterijus: priemonės aktualumą, naujumą, mokinių motyvacijos skatinimą, estetiškumą. Buvo nutarta, kad kito posėdžio metu bus paskelbtos geriausiai kolektyvo įvertintos priemonės.“

Karjeros diena Kupiškėje ir Vievyje

● **Kupiškio Lauryno Stuokos-Gucevičiaus gimnazijos** karjeros koordinatorė **Elvyra Kavoliūnienė** parašė „Dialogui“ apie mokykloje tradiciškai surengtą karjeros dieną. Visus metus mokiniams organizuotos įvairios su karjeros planavimu susijusios veiklos.

Pirmiausia speciali grupė (ją, be pačios E.Kavoliūnienės, sudaro bibliotekos vedėja J.Glemžienė ir psichologė K.Jackevičienė) anketomis apklausė gimnazistus, kokių veiklų jie pageidautų, kas jiems būtų naudinga ir įdomu. „Ieškodama gimnazistų pageidaujamų profesijų atstovų, kreipiausi į mūsų rajono mero patarėją M.Savukaitę, kuri maloniai sutiko bendrauti ir į renginį atvyko su 4 lektoriais iš savivaldybės. Labai džiugu, kad visi 26 kviešti asmenys sutiko pasidalinti savo patirtimi, suteikė konkrečių žinių apie darbo specifiką, tinkamiausias tam darbui charakterio savybes, išsamiai atsakė į mokinių klausimus. Populiariausios tarp gimnazistų buvo šios profesijos: inžinieriaus, policijos pareigūno, teisininko, verslininko, sociologo, gydytojo, biologo, bankininko, gydytojo-odontologo, farmacininko ir ekonomisto“, – rašo informacijos autorė. Tą dieną mokykloje vyko susitikimai su įvairių profesijų atstovais. Su studijų programomis, stojančiųjų užsiregistravimo ir prašymų studijuoti teikimo tvarka, stojamųjų egzaminų ir motyvacijos įvertinimu, konkursinio balo nustatymu, atrankos kriterijais, finansavimo galimybėmis, studijomis užsienyje ir t. t. supažindino universitetų ir kolegijų atstovai. Be to, pirmaklasiai gimnazistai rašė rašinėlius apie savo svajonių profesiją, atliko profesijų pasirinkimo testus, antraklasiai buvo supažindinti su individualiais ugdymo planais kitiems mokslo metams, užpil-

dė profesinio informuotumo anketas, žiūrėjo ir aptarė filmus apie profesijas. Trečiaklasiai mokėsi rašyti motyvacinį laišką darbdaviui, o abiturientai su auklėtojais aptarė renginį, sukonkretino savo karjeros sprendimus.

Psichologė K.Jackevičienė paruošė lankstukus: „15 patarimų, kaip planuoti efektyvaus mokymosi laiką“, „Egzaminai“, „Patarimai ruošiantis kontroliniam darbui, rašant kontrolinį, atsakinėjant į testo klausimus ir peržiūrint rezultatus“, juos auklėtojai dalino savo auklėtiniams klasių valandėlių metu.

● Karjeros diena organizuota ir **Vievio gimnazijoje**. Pagrindinis jos tikslas, pasak „Dialogui“ parašiusios mokytojos **Renatos Kisnierienės**, buvo suteikti moksleiviams žinių, sudaryti galimybę suprasti save, savo norus, poreikius ir galimybes bei jų ryšį su karjera. Taigi tą dieną vyresni moksleiviai pildė savęs pažinimo anketas, dalyvavo seminare „Aš nežinau, ko noriu“ (lektoriai M.Vidugiris ir L.Pečkaitis). Organizuota viktorina „iš gyvenimiškos partitės“. Aštuntokės susipažino su visažistės karjera. Apie tarnybą bei ginkluotę gimnazistams papasakojo į svečius atvykę šauliai. Pavaiduotoja ugdymui V.Karmazienė II klasių gimnazistus supažindino su vidurinio ugdymo programos aprašu, suteikė kitos svarbios informacijos. Žemesniųjų klasių moksleiviai kūrė plakatus, žiūrėjo atitinkamos tematikos filmus. „Gimnazijos administracija, karjeros koordinatorės, klasių auklėtojai stengėsi, kad moksleiviai kuo daugiau sužinotų apie įvairias profesijas, stiprintų mokymosi motyvą bei ugdytųsi asmenines, bendravimo, pažintines ir socialines kompetencijas“, – apibendrina informacijos autorė.

Gerbiami mokytojai, direktoriai, darželių auklėtojai, dėstytojai, „Dialogas“ – Jūsų profesinis laikraštis.

Kviečiame prenumeruoti ir siūlome 3 variantus – rinkitės Jums patogiausią!

I. Popierinė laikraščio versija

Užsiprenumeruoti galima:

- Interneto svetainėje www.dialogas.com. Raskite prenumeratos nuorodą, ją paspauskite, užpildykite pateiktą formą ir šią atsiųskite į redakciją.
- Visuose „Lietuvos pašto“ ir „Lietuvos ryto“ skyriuose – tradiciškai.

Prenumeratos kaina:

- » visiems metams – 175,89 Lt,
- » pusei metų (6 mėn.) – 95,94 Lt,
- » 3 mėn. – 47,97 Lt,
- » 1 mėn. – 15,99 Lt.

II. Elektroninė laikraščio versija

Prenumeruoti galite adresu

<http://www.dialogas.com/pdf-prenumerata/>

Prenumeratos kaina

FIZINIAMS asmenims:

- » visiems metams – 87,95 Lt,
- » pusei metų – 52,77 Lt,
- » 3 mėn. – 29,74 Lt,
- » 1 mėn. – 10,00 Lt.

JURIDINIAMS asmenims

(tiems, kam reikalinga sąskaita faktūra):

- » visiems metams – 115,69 Lt,
- » pusei metų – 63,74 Lt,
- » 3 mėn. – 32,57 Lt,
- » 1 mėn. – 11,79 Lt.

III. Tinklapis – dialogas.com

www.dialogas.com – nuomonių ringas

- » Švietimo aktualijos
- » Straipsnių fragmentai
- » Internetinė apklausa
- » Nuotraukos, nuorodos, komentarai, archyvai
- » Kita naudinga informacija

Jei kiltų klausimų, paskambinkite į redakciją tel. (8 ~ 5) 234 1571 arba parašykite info@dialogas.com – ir gausite visą Jus dominančią informaciją.

Jei nespėjote „Dialogo“ užsiprenumeruoti Lietuvos pašto skyriuose, galite tai padaryti mūsų internetinėje svetainėje www.dialogas.com bet kuriuo metu.

Ačiū, kad prenumeruojate „Dialogą“. Gražių 2013-ųjų!